

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Nr. /68520/2023/24.10.2023

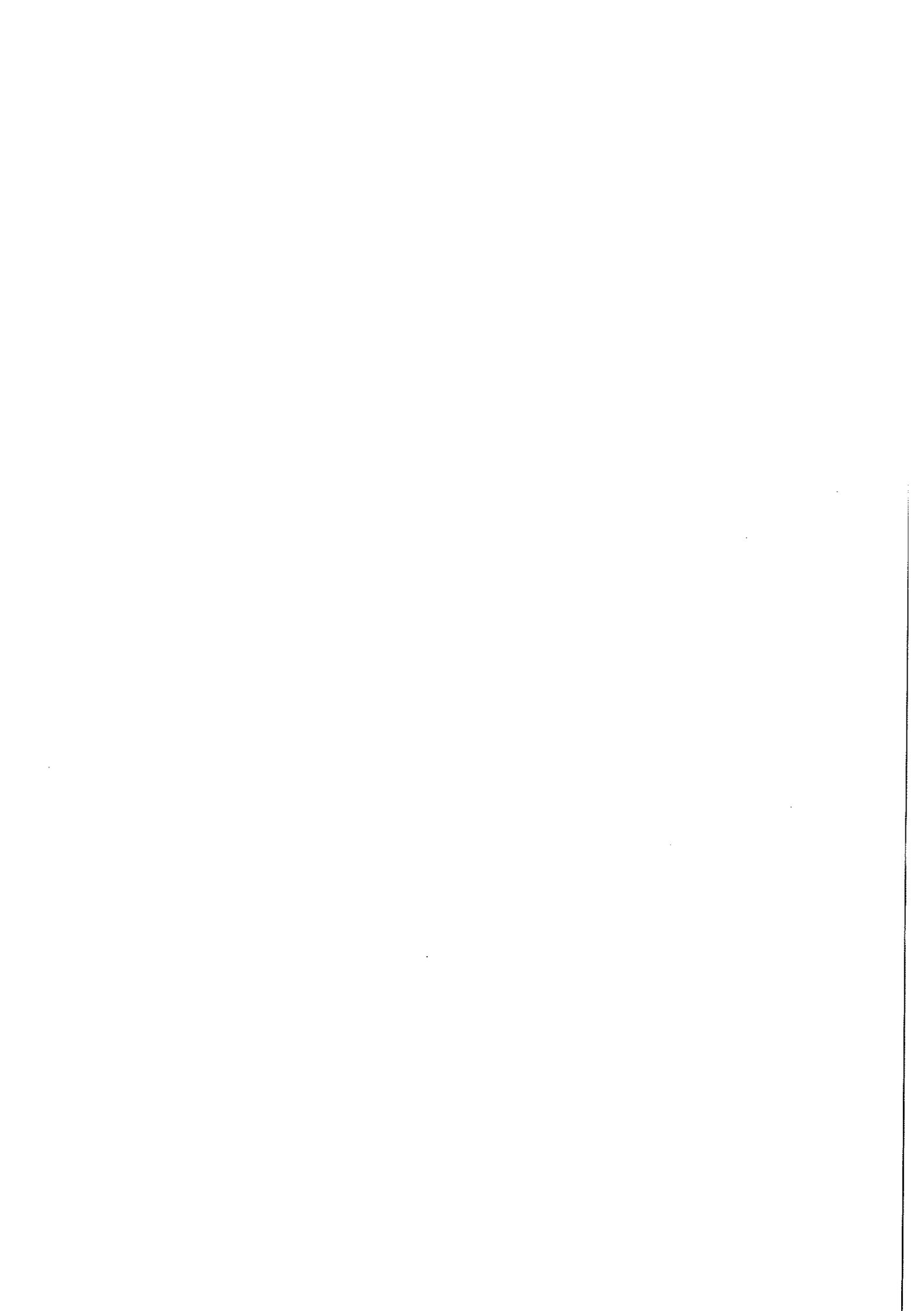
Domnului,

Ştefan Pălărie

În completarea răspunsului anterior comunicat sub nr. 63279/12.10.2023, vă transmitem alăturat, în copie, avizele privind proiectele legilor învățământului preuniversitar și universitar inițiate de Ministerul Educației.

Cu stimă,

Structura de Informare Publică

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Ministerul Justiției

23.03.2023

Nr. 2/20854/2023 / 23.03.2023

Către: Doamna Ligia DECA

Ministrul Educației

Ref: Proiectul Legii învățământului superior

Stimată Doamnă Ministru,

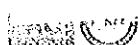
Urmare adresei dvs. nr. 564/2023, vă restituim alăturate originalul proiectului de act normativ mai sus menționat, avizat favorabil cu observații de neconstituționalitate privind substanța reglementării, de tehnică legislativă, precum și referitor la necesitatea asigurării consultării unor autorități publice implicate, dezvoltate în cuprinsul Notei anexate prezentei adrese.

În plus, precizăm că răspunderea pentru elaborarea proiectului de act normativ, inclusiv, pentru necesitatea și oportunitatea promovării acestuia, precum și pentru realitatea și corectitudinea datelor prezентate revine inițiatorului, în calitate de autoritate publică de reglementare în domeniu, Ministerul Justiției avizând proiectul exclusiv din punct de vedere al constituționalității, precum și potrivit cerințelor normelor de tehnică legislativă, în condițiile legii.

Cu deosebită considerație,

pentru Marian-Cătălin PREDOIU, ministrul justiției, semnează

Secretar de stat

Notă privind detalierea observațiilor referitoare la proiectul Legii Învățământului superior

OBSERVAȚII CU PRIVIRE LA CONȚINUTUL PROIECTULUI

1. Cu privire la art. 1 alin. (6), este necesară reanalizarea intenției de reglementare întrucât în cazul în care se are în vedere sensul larg al noțiunii de lege prin care se realizează modificarea sau completarea, textul ar putea să pună probleme din perspectiva îndeplinirii condițiilor extrinseci de constituționalitate prevăzute de art. 115 în cazul OUG.

2. La art. 3 sunt enumerate principiile pe care se bazează sistemul național de învățământ superior. Fără a pune în discuție necesitatea și utilitatea unor asemenea principii, constatăm o multiplicare excesivă a lor (existând astfel riscul apariției unor conflicte de prioritate), precum și o suprapunere parțială de conținut între ele [spre ex., principiul asigurării egalității de șanse - lit. o) și cel al nediscriminării - lit q)].

3. La art. 4 având în vedere instituirea unor obligații pentru Ministerul Educației, inclusiv elaborarea unor proceduri, metodologii sau alte acte normative, apreciem că este necesar ca inițiatorul să aibă în vedere stabilirea în toate cazurile și a actului juridic în care se formalizează aceste reguli, precum și a autorității cu rol decizional în adoptarea actului juridic respectiv.

4. La art. 8 alin. (1) în ceea ce privește soluția normativă potrivit căreia pe perioada studiilor universitare taxele de studii nu pot fi modificate cu mai mult de inflația anului precedent modificării, apreciem că norma poate fi de natură să aducă atingere principiului autonomiei universitare garantat de art. 32 alin. (6) din Constituție, existând în același timp și o necorelare cu alin. (5).

5. La art. 9 alin. (2) din lege se prevede că inițiativa înființării instituției de învățământ superior de stat aparține Guvernului, ceea ce coroborat cu art. 6 alin. (5) ar presupune că inițiativa legislativă pentru înființarea instituției de învățământ superior de stat aparține exclusiv Guvernului, contrar art. 74 din Constituție, privind dreptul de inițiativă legislativă. Atunci când legiuitorul constituent a dorit să acorde drept de inițiativă legislativă unui anumit titular dintre cei prevăzuți la art. 74 a precizat în mod expres care este acest titular (art. 138 alin. (2) din Constituție).

6. La art. 9 alin. (4), în condițiile în care este invocat principiul simetriei, atunci și reorganizarea/desființarea ar trebui să se realizeze la nivel primar, raportat la art. 6 alin. (5), potrivit căruia „Statutul juridic de instituție de învățământ superior se dobândește, în urma înființării și acreditării prin lege”. Așadar, trimiterea la HG și utilizarea sintagmei „după caz” imprimă normei juridice un caracter echivoc.

7. La art. 12 alin. (2) este neclară utilizarea sintagmei „aparțin” din construcția „casele de cultură ale studenților și Complexul Cultural Sportiv Studențesc „Tei” care aparțin Ministerului Familiei, Tineretului și Egalității de Șanse” din perspectiva titularului dreptului de proprietate respectiv a modalităților de exercitare a acestuia prin raportare la art. 136 și 44 din Constituție.

8. Potrivit art. 14 alin. (2) lit. b), Carta universitară se referă, în mod obligatoriu, și la „numărul maxim de mandate pe care aceeași persoană le poate ocupa într-o instituție de învățământ superior”. Având în vedere că, cel puțin în privința rectorului, numărul maxim de mandate este stabilit la nivel primar - „O persoană nu poate ocupa funcția de rector la aceeași instituție de învățământ superior pentru mai mult de două mandate”, conform art. 137 alin. (5) teza a II-a, considerăm că este necesară reanalizarea textului, în funcție de intenția de reglementare, și realizarea circumstanțierii necesare.

9. Cu privire la art. 15, învederăm următoarele:

a) deși soluția referitoare la posibilitatea instituțiilor de învățământ superior de a înființa, singure sau prin asociere, societăți¹ nu este nouă, ea fiind prevăzută și de art. 129 alin. (1) LEN, apreciem că implicarea unei universități în circuitul economic/comercial nu este compatibilă cu statutul principal al acesteia, de furnizor de servicii educaționale. În plus, verificarea îndeplinirii condiției vizate de partea finală a alin. (1)² implică o apreciere eminentă subiectivă.

Sub această rezervă, în măsura în care se apreciază că instituirea unei asemenea măsuri este totuși benefică, stimulând atragerea unor venituri suplimentare, propunem să se aibă în vedere limitarea obiectului de activitate al societăților, asociațiilor, fundațiilor, în sensul că acesta să fie conex actului educațional (spre exemplu, tipărirea de publicații universitare);

b) potrivit alin. (4) teza finală, „Bunurile comune rezultate din activitățile desfășurate în cadrul consorțiului universitar se află în indiviziune pe întreaga perioadă a existenței consorțiului universitar”. Întrucât din aceste activități ar putea rezulta și bunuri proprietate publică (textul nu face niciun fel de circumstanțiere), este necesară reanalizarea, prin raportare la regimul juridic specific al bunurilor proprietate publică, consacrat la nivel constituțional și infralegal.

c) potrivit alin. (6) teza a II-a, „Instituția de învățământ superior poate acorda prin contract dreptul de administrare și folosință asupra bunurilor patrimoniale societăților comerciale sau asociațiilor în care are calitatea de asociat sau acționar ori fundațiilor în care are calitatea de fondator, cu aprobarea senatului universitar”.

Dincolo de faptul că sintagma „bunurile patrimoniale” este defectuoasă și pleonastică, învederăm că dreptul de administrare relaționat proprietății publice³ beneficiază de un regim juridic configurat limitativ prin dispozițiile constituționale - art. 136 alin. (4) - și ale actelor normative de nivel primar incidente (Codul civil și OUG nr. 57/2019 - Codul administrativ). În niciun caz, dreptul de administrare nu poate fi transmis pe cale contractuală, în beneficiul societăților/asociațiilor/fundațiilor, așa cum se preconizează. Observația este valabilă, *mutatis mutantis*, și pentru dreptul de folosință, întrucât, dată fiind formularea generică, ar putea intra în sfera de aplicare a textului și dreptul de folosință cu titlu gratuit - tot un drept real corespunzător proprietății publice.

¹ Pentru actualizarea terminologiei, este necesară utilizarea termenului „societăți”, iar nu a sintagmei „societăți comerciale”; a se vedea, în acest sens, prevederile Legii societăților nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

² Condiția de înființare este aceea că ele „să contribuie la creșterea performanțelor instituției și să nu influențeze negativ în niciun fel activitățile de învățământ și cercetare”.

³ Conform art. 866 C.civ. este un drept real corespunzător proprietății publice.

În măsura în care ar fi avute în vedere exclusiv dreptul de administrare și de folosință gratuită relaționate proprietății private a statului - art. 362 alin. (1) din OUG nr. 57/2019, apreciem că rezervele mai sus formulate se mențin, din moment ce potrivit art. 362 alin. (3) din același act normativ „dispozițiile privind darea în administrare, concesionarea, închirierea și darea în folosință gratuită a bunurilor aparținând domeniului public al statului sau al unităților administrativ-teritoriale se aplică în mod corespunzător”.

d) la alin. (2) este necesar ca inițiatorul să realizeze corelarea cu art. 6-8 din OG nr. 57/2002 privind componentele sistemului național de cercetare-dezvoltare.

10. La art. 16 alin. (4) și alin. (8) au același conținut, fiind necesară eliminarea unuia din ele.

11. Potrivit art. 17, codul de etică și deontologie universitară include și „stabilirea situațiilor de conflicte de interes și incompatibilități, în conformitate cu prevederile art. 169 alin. (1)” - lit. b). Având în vedere că aceste situații nu pot fi reglementate decât la nivel primar - de altfel, în mod corect, enumerarea de la art. 169 alin. (1) și (5) pare să fie limitativă, în niciun caz nu se pune problema ca aceste elemente să poată fi stabilite prin respectivul cod.

12. La art. 29 alin. (1) teza a II-a, considerăm că este necesară reanalizarea trimiterii la art. 31 alin. (1) lit. a) - care reglementează doar programele de studii cu frecvență, în vreme ce ipoteza textului pare să fie una generică - „pentru fiecare ciclu universitar organizat”.

13. Art. 29 alin. (8) urmează a fi eliminat, întrucât nu are valoare normativă.

14. La art. 29 și 32, dat fiind faptul că sunt reglementate mai multe excepții de la norma regulă, apreciem că este necesară circumstanțierea acestora astfel încât excepția să nu devină regulă, având în vedere că excepțiile sunt de strictă interpretare și aplicare.

15. La art. 31 alin. (2), este necesar să se realizeze acordul gramatical între subiect și predicat: „Activitățile de evaluare continuă și evaluare sumativă de tip examen se pot realiza”, în loc de „se poate”.

16. Potrivit art. 60 alin. (1) teza a II-a, studiile universitare de doctorat „se desfășoară în conformitate cu prevederile Regulamentului cadru privind studiile universitare de doctorat, aprobat prin ordin al ministrului educației”.

17. Cu titlu general, apreciem că este necesară furnizarea unor justificări pertinente privind nivelul diferit de reglementare pentru varii coduri ori regulamente. Astfel, spre ex., regulamentul cadru mai sus menționat va fi aprobat prin ordin al ministrului educației, deși, *de lege lata*, Codul studiilor universitare de doctorat face obiectul HG nr. 681/2011; în schimb, Codul-cadru de etică și deontologie universitară ar urma să fie aprobat prin HG, conform art. 157 alin. (5) lit. d) și art. 160 alin. (2) lit. a).

18. La art. 74 alin. (4) teza a doua se prevede: Spațiile și dotările care aparțin instituțiilor sanitare publice și în care se desfășoară învățământ de specialitate sunt puse la dispoziția instituțiilor de învățământ superior publice în mod gratuit, pentru desfășurarea acestor activități.

Soluția normativă propusă este contrară art. 136 alin. 4 din Constituție privind modalitățile de exercitare a dreptului de proprietate publică. Astfel, la nivel constituțional sunt stabilite în mod expres și limitativ modalitățile de exercitare a dreptului de proprietate publică, titularii dreptului de proprietate publică. În plus, în ceea ce privește dreptul de folosință cu

titlu gratuit, ca drept real -modalitate de exercitare a dreptului de proprietate publică, legea fundamentală stabilește în mod expres titularii acestei drept, respectiv instituțiile de utilitate publică.

Aceeași observație este valabilă în mod corespunzător și pentru art. 148 alin. (29) și (30).

19. Cu caracter general, apreciem că dispozițiile referitoare la învățământul superior medical ar trebui să se regăsească în legislația specială aplicabilă domeniului medical și nu în legea generală a învățământului universitar. (cap. VII titlul I).

Dincolo de acest aspect, menționăm următoarele:

20. Cu privire la art. 74:

1. Este necesar să se menționeze ce se are în vedere prin sintagma "reglementărilor generale și sectoriale din Uniunea Europeană" din partea introductivă a alin. (1). În plus, nu rezultă scopul acestui text, câtă vreme reglementările respective sunt deja aplicabile.

2. Este necesară clarificarea sintagmei "în interes reciproc", din cuprinsul alin. (4).

3. Textul alin. (5) este neclar și imprevizibil, dat fiind ca nu există legiferate "criteriile privind experiența profesională medicală dovedită" și nu e stabilită modalitatea de identificare și aplicare a acestora.

4. Sintagma "la disciplinele cu corespondent în rețeaua Ministerului Sănătății" din alin. (6) este neclară și imprevizibilă, fiind necesar să se analizeze dacă textul nu are în vedere corespondența cu specialitățile medicale din unitățile sanitare din rețeaua MS.

5. Cu privire la lit. b) a la alin. (7), propunem înlocuirea sintagmei "cu loc de muncă" cu expresia "care-si desfășoara activitatea în cadrul unității de primire a urgențelor de cel puțin 3 ani". În plus, nu se poate deduce cu exactitate la care categorie dintre persoanele vizate de text se referă condiția din partea finală a acestuia, respectiv "și care să efectueze găzzi în cadrul unității de primiri urgențe în care rezidenții își desfășoară pregătirea".

6. La alin. (8) este necesar să se menționeze despre ce "cabinete" este vorba.

7. Alin. (9) - (17) trebuie eliminate, dat fiind că, dincolo de observația generală menționată mai sus, organizarea rezidențiatului este deja reglementată de OG nr. 18/2009, lege specială față de cea în analiză, astfel că OG nr. 18/2009 se va aplica cu prioritate. Apreciem că păstrarea acestor texte în cuprinsul acestei legi va bulversa sistemul rezidențiatului, dat fiind că reglementările propuse sunt diferite de cele din legea specială (spre exemplu, definiția este diferită, cifra de școlarizare este stabilită prin ordin al ministrului sănătății, etc.). În plus, rezidențiatul presupune și o componentă de pregătire practică care este gestionată de MS și nu ține de domeniul învățământ.

21. Cu privire la art. 75 apreciem că ar trebui reglementat în lege specială, nu în cea generală a învățământului. În plus, alin. (3) permite completarea legii prin acte subsecvente, ceea ce încalcă principiul ierarhiei acte normative. Alin. (4) este neclar în privința suprapunerii programului de muncă, iar alin. (2), la care face trimitere, nu prevede niciun contract.

22. Cu privire la art. 76 este neclar ce presupune sintagma "este compatibilă cu funcția de cadru didactic universitar și cu funcțiile de conducere în domeniul didactic, așa cum sunt

prevăzute în art. 130 din prezenta lege." Daca se vrea o derogare de la regimul incompatibilităților, se va regelementa în mod expres, cu avizul ANI.

23. Este necesară eliminarea art. 79, soluțiile fiind reglementate la art. 70-71 din proiectul Legii invatamântului preuniversitar.

24. La art. 75 alin. (3) nu rezultă cu claritate când este necesară inițierea unei hotărâri a Guvernului și când emiterea unui ordin al ministrului educației/ordin comun al ministrului sănătății și al președintelui Autorității Naționale Sanitară Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor.

25. Potrivit art. 112 alin. (2), „Instituțiile de învățământ superior care refuză să facă publice datele de interes public solicitate de Ministerul Educației sau raportează date false încalcă principiul răspunderii publice și sunt sancționate conform legii”. Apreciam că partea finală a textului este neclară, nerezultând tipul de răspundere care se activează, sancțiunile specifice și normele incidente.

26. La art. 112 alin. (9) și art. 124 alin. (10) ce vizează interoperabilitatea între diferite baze de date care se realizează în baza unor protocole încheiate între Ministerul Educației și alte minister sau autorități de care aparțin instituțiile care gestionează celelalte baze de date de la nivel național, apreciem că este necesar să fie stabilite la nivel primar elementele privind stocarea și retenția datelor cu caracter personal precum și transferul de date astfel încât să fie respectate garanțiile privind protecția datelor cu caracter personal în sensul jurisprudenței CCR⁴.

Astfel, învederăm faptul că transferul de date interinstituțional trebuie realizat în temeiul unui act administrativ cu caracter normativ pentru respectarea necesității asigurării cerințelor de transparență stabilite de art. 5 și art. 12 din Regulamentul UE 2016/679, fiind incidente și considerentele reținute de CJUE în Cauza C-201/14, Bara contra României⁵, iar nu prin protocole încheiate în acest sens.

În aceste condiții, în măsura în care bazele de date cuprind date cu caracter personal, precizăm că este necesară completarea dispozițiilor preconizate astfel încât să se reglementeze, la nivel primar, aspecte precum: persoanele care au acces la aceste date, durata perioadei de stocare, modalități de ștergere a datelor personale după expirarea perioadei de stocare („dreptul de a fi uitat”), garanții pentru asigurarea protecției datelor cu caracter personal, precum și orice alte aspecte care sunt considerate necesare în asigurarea respectării reglementărilor privind confidențialitatea și protecția acestor date. Totodată, este necesar a se avea în vedere că prelucrarea datelor cu caracter personal se realizează numai cu respectarea Legii nr. 190/2018⁶, iar procedura de prelucrare trebuie reglementată la nivelul normelor primare.

⁴ A se vedea spre exemplu Decizia CCR nr. 498/2018.

⁵ „articolele 10, 1 și 13 din Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date trebuie interpretate în sensul că se opun unor măsuri naționale precum cele în discuție în litigiul principal, care permit unei autorități a administrației publice a unui stat membru să transmită date personale unei alte autorități a administrației publice și prelucrarea lor ulterioră, fără ca persoanele vizate să fi fost informate despre această transmitere sau despre această prelucrare”.

⁶ privind măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor)

MINISTERUL JUSTIȚIEI

27. La art. 127 alin. (3), teza a II-a face referire la „studenții cu unul sau ambii părinți decedați sau proveniți din centre de plasament”. Raportat la art. 64 alin. (1) din Legea nr. 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, potrivit căruia „Plasamentul copilului care nu a împlinit vîrstă de 7 ani poate fi dispus numai la familia extinsă, substitutiv sau la asistent maternal, plasamentul acestuia într-un serviciu de tip rezidențial fiind interzis”, considerăm că formula utilizată ar trebui să fie una extinsă, neputându-se face referire doar la studenții care au fost protejați într-un centru de plasament/ serviciu de tip rezidențial. În caz contrar, ar ieși din sfera de aplicare a textului (și, în consecință, nu ar beneficia de gratuitatea la transport) studenții plasați (în timpul minorității) la familia extinsă, substitutiv sau la asistentul maternal, ceea ce ar pune în discuție afectarea principiului fundamental al egalității.

28. Art. 137 alin. (5) stabilește durata mandatului de rector (5 ani) și numărul maxim de mandate ce pot fi exercitate (2), alin. (6) având valoarea unei norme interpretative - „În calculul numărului maxim de mandate prevăzut la alin.(5) se iau în considerare și mandatele de 5 ani incomplete, întrerupte în urma demisiei, demiterii sau suspendării”.

Indubabil, durata mandatului de rector și numărul de mandate reprezintă chestiuni de politică legislativă în domeniu, subsumându-se, aşadar, oportunității de reglementare. În absența configurației unor dispoziții tranzitorii cu privire la mandatele în curs/deja efectuate la data intrării în vigoare a legii, pe cale de interpretare, se poate extrage soluția că nu vor fi luate în calcul mandatele anterioare. Apreciem că nu sunt îndeplinite exigențele de claritate și previzibilitate a normei juridice și, în plus, în cazul în care în practică va fi validată o astfel de interpretare, se poate ajunge la exercitarea funcției de rector de către aceeași persoană pentru o perioadă îndelungată. Amintim faptul că formula normativă utilizată în varianta inițială LEN era următoarea: „O persoană nu poate fi rector al aceleiași instituții de învățământ superior pentru mai mult de 8 ani, indiferent de perioada în care s-au derulat mandatele și de întreruperile acestora” - art. 213 alin. (7) teza finală. În acest sens, o soluție ar fi completarea alin. (6) după cum urmează ”precum și mandatele în curs la momentul intrării în vigoare a prezentei legi”.

29. La art. 148 din proiect se reglementează ca sursă pentru veniturile instituțiilor de învățământ și venituri alocate pe bază de contract, făcându-se trimitere la metodologii aprobată prin ordin al ministrului educației, la propunerea CNFIS, fără ca norma primară să stabilească regimul juridic al contractului, respectiv elementele sale principale. Or, o reglementare de o asemenea manieră aduce atingere principiului ierarhiei actelor normative. Observația este valabilă și pentru *contractele de parteneriat* reglementate la art. 15 alin. (3)-(4) din proiect.

30. La art. 148 alin. (31) și alin. (32) necesită clarificări sub aspectul regimului juridic și al efectelor operațiunii de „*preluare*”. În plus, apreciem necesară reglementarea la nivel primar a procedurii, condițiilor și criteriilor de „*preluare*” pentru a se asigura coerență și claritate reglementării, aspectele de ordin tehnic putând fi reglementate la nivel secundar sau terțiar.

31. La art. 148 alin. (35) din proiect se derogă de la aplicarea prevederilor privind achizițiile publice în privința contractelor încheiate exclusiv între două sau mai multe instituții de învățământ superior de stat, care au ca obiect livrarea de produse, prestarea de servicii sau

MINISTERUL JUSTIȚIEI

execuția de lucrări. Este neclar la ce fel de contracte se referă norma, dat fiind că potrivit art. 3 lit. l) din Legea nr. 98/2016⁷ *contract de achiziție publică este contractul cu titlu oneros, asimilat, potrivit legii, actului administrativ, încheiat în scris între unul sau mai mulți operatori economici⁸ și una ori mai multe autorități contractante, care are ca obiect execuția de lucrări, furnizarea de produse sau prestarea de servicii și de ce este necesară exceptarea acestuia de la legislația din domeniul achizițiilor publice.*

32. În ceea ce privește asimilarea *tuturor resurselor de finanțare⁹ a instituțiilor de învățământ superior de stat, respectiv a fondurilor¹⁰ alocate acestora pentru finanțarea cercetării științifice universitare ca venituri proprii* la art. 147 alin. (7) și art. 148 alin. (9), arătăm că nu se coreleză cu noțiunea de venituri proprii în sensul Legii nr. 500/2002¹¹ care potrivit art. 65 alin. (2) provin din chirii, organizarea de manifestări culturale și sportive, concursuri artistice, publicații, prestații editoriale, studii, proiecte, valorificări de produse din activități proprii sau anexe, prestări de servicii și altele asemenea. În acest context observăm că se face o confuzie în ceea ce privește noțiunea de *venituri proprii*, cu atât mai mult cu cât derogare preconizată la art. 10 alin. (4) de la art. 66 alin. (2) din Legea nr. 500/2002 vizează instituțiile publice finanțate integral din venituri proprii în sensul Legii nr. 500/2002 - *excedentele anuale rezultate din execuția bugetelor instituțiilor publice, finanțate integral din venituri proprii, se reportează în anul următor, cu aceeași destinație.* Or, instituțiile de învățământ superior de stat nu sunt instituții publice finanțate integral din venituri proprii, dovedă fiind enumerarea surselor de venit de la art. 148 alin. (2), iar simpla declarare a acestora ca fiind *venituri proprii* nu le conferă acest caracter în sensul Legii nr. 500/2002.

33. La art. 10 alin. (4) precum și la art. 150 se propun două mecanisme prin care instituțiile de învățământ superior să redistribuie creditele bugetare din soldul de finanțare de bază, respectiv ca fondurile rămase neutilizate să rămână la dispoziția acestora fără vărsăminte la bugetul de stat și fără afectarea alocațiilor de la bugetul de stat pentru anul următor. Fără a contesta oportunitatea măsurilor propuse, e neclar în ce măsură aceste dispoziții se coreleză cu cadrul de principii și reguli instituit prin legile finanțelor publice¹², care să conducă la o bună și eficientă gestiune financiară a resurselor statului. În plus, arătăm că potrivit art. 61 din Legea nr. 500/2002 *execuția bugetară se încheie la data de 31 decembrie*

⁷ ... privind achizițiile publice.

⁸ Jj) operator economic - orice persoană fizică sau juridică, de drept public ori de drept privat, sau grup ori asociere de astfel de persoane, inclusiv orice asociere temporară formată între două ori mai multe dintre aceste entități, care oferă în mod licit pe piață execuțarea de lucrări, furnizarea de produse ori prestarea de servicii, și care este/sunt stabilită/stabilite în:

(i) un stat membru al Uniunii Europene;

(ii) un stat membru al Spațiului Economic European (SEE);

(iii) țări terțe care au ratificat Acordul privind Achizițiile Publice al Organizației Mondiale a Comerțului (AAP), în măsura în care contractul de achiziție publică atribuit intră sub incidența anexelor 1, 2, 4 și 5, 6 și 7 la Apendicele I al Uniunii Europene la acordul respectiv;

(iv) țări terțe care se află în proces de aderare la Uniunea Europeană;

(v) țări terțe care nu intră sub incidența pct. (iii), dar care sunt semnătare ale altor acorduri internaționale prin care Uniunea Europeană este obligată să acorde accesul liber la piața în domeniul achizițiilor publice;

⁹ Art. 147 alin. (7) din proiect.

¹⁰ Art. 148 alin. (9) din proiect.

¹¹ privind finanțele publice.

¹² Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, Legea responsabilității fiscal-bugetare nr. 69/2010

a fiecărui an. (...) Creditele de angajament pentru care nu au fost încheiate angajamente legale și creditele bugetare neutilizate la sfârșitul anului bugetar sunt anulate de drept.

Mai mult, referitor la redistribuirea prin oferirea unei noi destinații soldurilor arătăm că potrivit art. 12 din Legea nr. 500/2002 se prevede că *veniturile și cheltuielile bugetare se înscriv și se aprobă în buget pe surse de proveniență și, respectiv, pe categorii de cheltuieli, grupate după natura lor economică și destinația acestora, potrivit clasificării bugetare.*

34. Deși soluțiile normative preconizate la art. 151 reproduc fidel prevederile art. 226 LEN, învederăm o serie de vulnerabilități, inclusiv potențiale vicii de neconstituționalitate:

a) la alin. (2), (3) și (5), apreciem că nu este necesară reluarea (într-o formulare nu foarte riguroasă) a tipologiei drepturilor pe care universitatea le poate avea în patrimoniu, având în vedere că își găsesc aplicarea dispozițiile generale în materie: pentru bunurile proprietate publică, dispozițiile art. 136 din Constituția României, republicată, dezvoltate de prevederile Codului civil și ale OUG nr. 57/2019 - Codul administrativ, iar pentru bunurile proprietate privată, în primul rând dispozițiile Codului civil;

b) potrivit alin. (6), „Prin hotărâre a Guvernului, bunurile din domeniul public al statului pot fi trecute în domeniul privat al statului și transmise în proprietate instituțiilor de învățământ superior de stat, în condițiile legii”.

Mecanismul general de trecere a unui bun din domeniul public al statului în domeniul privat al acestuia este reglementat de art. 361 alin. (1) din OUG nr. 57/2019 - Codul administrativ, nefiind necesară reluarea sa în cuprinsul prezentului proiect. Iar soluția de transmitere a acestor bunuri în proprietatea instituțiilor de învățământ superior de stat trebuie apreciată cu maximă rezervă și prudență, întrucât, dacă se are în vedere (și) transmiterea cu titlu gratuit, poate fi afectată, în mod ireversibil, proprietatea publică a statului. În acest context statul, din patrimoniul căruia este transferat respectivul bun, suferă o (semnificativă) pierdere patrimonială, diminuându-se proprietatea publică a acestuia, garantată de art. 136 alin.(2) din Constituția României;

c) potrivit alin. (7), „Instituțiile de învățământ superior de stat au drept de proprietate asupra bunurilor existente în patrimoniul lor. Ministerul Educației este împunutătă să emite certificat de atestare a dreptului de proprietate pentru instituțiile de învățământ superior de stat pe baza documentației înaintate de acestea” (s.ns.).

Textul prezintă o serie de vulnerabilități, după cum urmează:

- teza I este defectuos redactată, din moment ce, este de domeniul evidenței, că nu toate bunurile din patrimoniul instituțiilor de învățământ superior sunt deținute cu titlu de proprietate. După cum se menționează chiar în alinaiatele anterioare, pot fi identificate și drepturi de creață sau chiar drepturi reale specifice proprietății publice (spre ex., dreptul de administrare);

- soluția reproduce fidel art. 226 alin. (7) LEN, singura diferență fiind eliminarea sintagmei „la data intrării în vigoare a prezentei legi” din finalul tezei I. Or, în aceste condiții, prevederile respective au produs efecte juridice la data intrării în vigoare a LEN, nejustificându-se reluarea acestora în noul act normativ, la peste 12 ani de la intrarea în vigoare a LEN; soluția propusă poate să aibă și semnificația unei repunerii în termen, de

natură să pună în discuție chiar afectarea principiului constituțional al neretroactivității legii;

d) la alin. (12), din moment ce potrivit Codului civil și Legii nr. 7/1996 drepturile reale având ca obiect bunuri imobile sunt înscrise în Cartea funciară, nu este clară referirea alternativă la cartea funciară, cărțile funciare și cărțile de publicitate funciară.

e) la alin. (4) Instituțiile de învățământ superior de stat pot avea în patrimoniu bunuri mobile și imobile din domeniul public sau din domeniul privat al statului, precizăm că patrimoniul se constituie dintr-un ansamblu de drepturi și obligații și nu din bunuri.

35. Potrivit art. 152 alin. (1), „Bunurile imobile prevăzute la art. 151 alin. (4), aflate în proprietatea publică a statului, sunt pe toată durata utilizării de instituțiile de învățământ superior de stat: inalienabile, insesizabile și imprescriptibile”. În opinia noastră, textul este redundant, impunându-se eliminarea, întrucât caracterele juridice specifice dreptului de proprietate publică (inalienabilitatea, imprescriptibilitatea și insesizabilitatea) sunt consacrate de art. 861 alin. (1) C.civ., nefiind necesară reiterarea acestora în cuprinsul unui act normativ cu un obiect de reglementare bine delimitat. În plus, apreciem că textul nu este riguros, întrucât aceste caractere juridice există cât timp subzistă apartenența respectivelor bunuri la domeniul public, iar nu „pe toată durata utilizării de instituțiile de învățământ superior de stat”.

36. Cu privire la Cap. XX „Etica și deontologia universitară” al Titlului I - art. 160-173, învederăm următoarele:

a) în fondul activ al legislației există Legea nr. 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare, care pare să fi servit drept model pentru prevederile capitolului analizat (multe dintre ele sunt preluate *ad litteram* din cuprinsul Legii nr. 206/2004). În opinia noastră, există o suprapunere de conținut normativ între cele două categorii de reglementări (fie ea și parțială), din moment ce Legea nr. 206/2004 este dedicată și bunei conduite în activitățile de cercetare științifică, iar potrivit art. 1 alin. (3) din lege, „Procedurile destinate respectării acestor norme sunt reunite în Codul de etică, cu respectarea prevederilor prezentei legi și ale Legii educației naționale nr. 1/2011”. De asemenea, conform art. 4 alin. (2) din lege, „Abaterile grave de la buna conduită în activitatea de cercetare-dezvoltare sunt cele prevăzute la art. 310 din Legea nr. 1/2011”.

În consecință, este necesar să se stabilească raportul dintre cele două categorii de reglementări, punctele de interferență dintre ele, pentru evitarea paralelismului legislativ (interzis de art. 16 din Legea nr. 24/2000, republicată);

b) la art. 165 alin. (2), pentru rigoare normativă, raportarea trebuie făcută la data intrării în vigoare a legii, iar nu la data adoptării sale. În plus, din punct de vedere al dreptului intertemporal, soluția trebuie atent analizată: dincolo de calitatea specială de „membru al comunității universitare”, este necesar a fi avut în vedere și momentul săvârșirii abaterii;

c) la art. 167 alin. (3) lit. b)-d), apreciem că sintagma „abuzul de autoritate” este echivocă, putând genera interpretări diferite în procesul de aplicare;

d) cu privire la soluțiile preconizate la art. 171 alin. (8)-(11), apreciem că se impune o reanalizare a acestora, din perspectiva celor statuante de CCR prin Decizia nr. 364/2022: „În mod evident, cele stabilite de comisia de doctorat și validate de CNATDCU, cu consecința

conferirii/atribuirii titlului de doctor, nu pot fi reexaminate de o altă comisie sub aspectul valorii științifice a lucrării, neexistând niciun temei constituțional sau legal în acest sens. Odată ce comisia de doctorat s-a pronunțat, nicio altă comisie nu se poate transforma în censorul acesteia, astfel că nu poate să realizeze o reanalizare și o reapreciere a evaluării acesteia, să infirme constatările acesteia și să dea un verdict propriu. Cele stabilite de comisia de doctorat și validate de CNATDCU sunt aspecte necenzurabile ale actului administrativ emis, întrucât vizează aprecierea valorică a conținutului tezei de doctorat, și angajează răspunderea autorității emitente a actului. O reapreciere axiologică a tezei de doctorat și infirmarea titlului de doctor pe considerente străine principiului legalității creează un veritabil risc la adresa securității juridice. Se mai reține că, după cum nici instanța judecătoarească nu are competența de a statua cu privire la fondul științific al tezei de doctorat elaborate, nici autoritatea emitentă nu are competența de a reaprecia fondul științific al acesteia. Astfel, anularea sau revocarea, după caz, a titlului de doctor/diplomei de doctor nu poate fi realizată pentru aceste aspecte, ci doar pentru aspecte ce țin de legalitatea desfășurării procedurii de conferire/atribuire, cu respectarea termenelor prevăzute de lege pentru anularea/revocarea acestora, precum și a condițiilor de legalitate în vigoare la momentul acordării lor. Altfel s-ar ajunge la arbitrar și la o insecuritate juridică permanentă în privința deținerii titlului de doctor. Toate aceste aspecte, însă, țin de interpretarea și aplicarea legii, revenind autorității emitente să facă aprecierea în concreto a motivelor invocate pentru revocarea titlului de doctor, cu respectarea principiului aplicării în timp a legii [potrivit art. 15 alin. (2) din Constituție], apreciere care este supusă controlului judecătoresc" - par. 36-38 (s.ns.).

Din analiza art. 171 alin. (8)-(11), se poate constata că acestea au fost construite în jurul ipotezei comune „Comisia de etică universitară constată existența plagiaturii”, reglementându-se distinct procedura de anulare (de către instanță), respectiv de revocare. Prin urmare, s-ar putea deduce că obiectul reevaluării/controlului îl reprezintă însăși valoarea științifică a lucrării, iar nu legalitatea procedurii de conferire/atribuire - distincție pe care CCR a trasat-o, fără echivoc, în cuprinsul deciziei mai sus citate.

e) potrivit art. 172, „Procedurile de verificare și analiză, precum și toate sesizările și acțiunile formulate conform prezentei secțiuni sunt supuse termenelor limitative, de decădere sau de prescripție prevăzute de prezenta lege și de legislația aplicabilă în materie”. Pe de o parte, textul este redundant, nefiind redactat în forma prescriptivă normei juridice; în consecință, apreciem că se impune eliminarea sa. Pe de altă parte, fiecare tip de răspundere la care se face referire are propriul regim juridic, urmând a se aplica, pentru fiecare caz în parte, reglementarea specială în materie.

37. În ceea ce privește reglementarea unor autorități cu competențe în materia calificărilor - ANC (art. 193 și următoarele din proiect) este necesară clarificarea regimului juridic, prin raportare la calitatea de persoană juridică existentă la momentul intrării în vigoare a prezentei legi și la competențele acesteia.

38. Potrivit art. 218 alin. (3), „Prin excepție de la prevederile alin. (1), la solicitarea angajatului, acestuia poate să îi fie menținută calitatea de titular până la împlinirea vîrstei de 70 ani, cu aprobarea Senatului universitar, pe baza unei metodologii specifice”. Apreciem că soluția preconizată necesită reexaminare, din perspectiva următoarelor elemente:

a) dincolo de faptul că instituie un tratament privilegiat, comparativ cu dreptul comun în materie de pensionare, menținerea calității de titular pare să depindă exclusiv de voința destinatarului normei. Or, și în virtutea principiului autonomiei universitare, senatul universitar ar trebui să aprecieze, de la caz la caz, în funcție de o serie de criterii circumscrise performanței profesionale, situației financiare etc. Precizăm că potrivit art. 289 alin. (3) teza I LEN, „Senatul universitar din universitățile de stat, particulare și confesionale, în baza criteriilor de performanță profesională și a situației financiare, poate decide continuarea activității unui cadru didactic sau de cercetare după pensionare [la împlinirea vîrstei de 65 de ani - nota ns.], în baza unui contract pe perioadă determinată de un an, cu posibilitatea de prelungire anuală conform Cartei universitare, fără limită de vîrstă”;

b) recomandăm să se aprecieze cu privire la utilitatea menținerii soluției de la art. 289 alin. (6) LEN, potrivit căreia, „Prin excepție de la prevederile alin. (1), în cazul în care instituțiile de învățământ superior nu pot acoperi normele cu titulari, pot hotărî menținerea calității de titular în învățământ și/sau în cercetare, cu toate drepturile și obligațiile ce decurg din această calitate, pe baza evaluării anuale a performanțelor academice, după o metodologie stabilită de senatul universitar”.

39. La art. 258 alin. (4), nu se prevede tipul de răspundere juridică avută în vedere, putându-se deduce, doar pe cale de interpretare, că ar fi vorba de răspundere contravențională, prin raportare la alin. (6) al acestui articol. Sunt nesocotite astfel exigențele de calitate, precizie și predictibilitate a normei juridice, astfel cum acestea au fost cristalizate în jurisprudența CCR.

40. Cu privire la art. 259, învederăm următoarele:

a) apreciem că termenul preconizat pentru intrarea în vigoare a legii, respectiv 90 de zile de la publicarea în Monitorul Oficial, este nerealist, soluția necesitând a fi reanalizată. Date fiind amplele măsuri de reorganizare a învățământului superior pe care implementarea dispozițiilor prezentei legi le generează, propunem să se aibă în vedere soluția aplicării graduale a acestor dispoziții, eventual începând cu anul universitar 2024-2025;

b) potrivit alin. (2), „În termen de 8 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Ministerul Educației stabilește, prin ordin al ministrului educației măsurile tranzitorii aplicabile la nivelul sistemului național de învățământ (...).” Deși această formulă este prevăzută și de art. 361 alin. (6) LEN, în opinia noastră, configurarea normelor tranzitorii care să aibă în vedere situațiile pendinte la data intrării în vigoare a legii ar trebui să se realizeze prin acest proiect (așadar la nivel primar), iar nu printr-un act normativ cu forță juridică inferioară, de nivelul ordinului ministrului;

c) Potrivit art. 65 alin. (3) din Legea nr. 24/2000, republicată, „În vederea abrogării, dispozițiile normative vizate trebuie determinate expres, începând cu legile și apoi cu celealte acte normative, prin menționarea tuturor datelor de identificare a acestora”. La alin. (4) al art. 259, corespunzător intenției de reglementare, trebuie menționate expres toate textele de lege, respectiv actele normative conexe domeniului ce se impun a fi abrogate integral sau parțial, nefiind recomandată formula abrogării exprese indirecțe - „precum și orice alte dispoziții contrare”;

MINISTERUL JUSTIȚIEI

- d) la alin. (6), apreciem că sintagma „reprezintă o încălcare a legii” este echivocă și lipsită de rigoare normativă. În plus, semnalăm necesitatea reformulării textului, în funcție de intenția de reglementare, pentru asigurarea clarității normei juridice;
- e) la alin. (8), trimitera la alin. 63 este eronată, în realitate fiind avut în vedere art. 60 alin. (1) referitor la Codul studiilor universitare de doctorat; și la alin. 5 trimitera la art. 258 alin. (3), este eronată, întrucât alin. 3 nu include o sanctiune ci o interdicție.
- f) alin. (11) este eliptic, fiind necesară completarea părții finale, potrivit intenției de reglementare.

41. În anexă, la pct. 39 și 40, identificăm o prevedere de echivalare terminologică, în raport cu dispozițiile art. 32 alin. (5) din Constituție. Apreciam că este necesar să se precizeze de ce nu a fost posibilă utilizarea expresiilor consacrate la nivel constituțional, respectiv „unități de învățământ de stat” și „unități de învățământ particulare”.

42. Cu caracter general arătăm că în măsura în care prezentul proiect determină implicații asupra bugetului de stat, este necesară elaborarea fișei financiare în acord cu art. 15 din Legea nr. 500/2002.

CONSULTĂRI

- a) În calitate de IOSUD, este necesar ca Academia Română să se pronunțe cu privire la prevederile din proiect care vizează (direct sau indirect) domeniul său de competență; o serie de dispoziții fac referire expresă la Academia Română - spre ex., art. 41, art. 60 alin. (5), art. 112 alin. (5); etc.; la art. 259 alin. (4) se preconizează o abrogare parțială a OUG nr. 127/2000 privind organizarea doctoratului și a studiilor postuniversitare de specializare în cadrul Academiei Române;
- b) Se impune obținerea avizului/punctului de vedere al Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal, în calitate de autoritate publică centrală autonomă cu competență generală în domeniul protecției datelor personale, raportat la prevederile din proiect care vizează datele personale ale studenților, studenților - doctoranți, cursanților etc.¹³.
- c) Având în vedere prevederile din cuprinsul proiectului referitoare la învățământul superior medical, este necesară consultarea colegiilor și ordinelor profesionale care activează în acest domeniu: Colegiul Medicilor din România, Colegiul Farmaciștilor din România, Ordinul Asistenților Medicali Generaliști, Moașelor și Asistenților Medicali din România, Colegiul Medicilor Stomatologi din România, etc.

¹³ A se vedea, spre ex., art. 112, art. 123, 124 alin. (10).

MINISTERUL JUSTIȚIEI

d) Prin raportare la excepțarea preconizată la art. 148 alin. (35) din proiect este necesară obținerea avizului Agenției Naționale pentru Achiziții Publice.

Cu deosebită considerație,

pentru Marian-Cătălin PREDOIU, ministrul justiției, semnează

Secretar de stat

Ms. 2023
22.03.2023

Nr. 1/20855/2023 / 22.03.2023

Către: Doamna Ligia DECA

Ministrul Educației

Referitor: proiectul privind Legea învățământului preuniversitar

Stimată Doamnă Ministru,

Ca urmare a proiectului transmis prin adresa nr. 563/20.03.2023, vă restituim, alăturat, originalul proiectului de act normativ menționat anterior, avizat favorabil, cu observațiile și propunerile dezvoltate în cuprinsul Notei anexate, care face parte integrantă din prezența adresă.

În principal, cele semnalate privesc aspecte de neconstituționalitate privind substanța reglementării, de tehnică legislativă, precum și referitoare la necesitatea asigurării consultării unor autorități publice implicate.

I. Observații de neconstituționalitate:

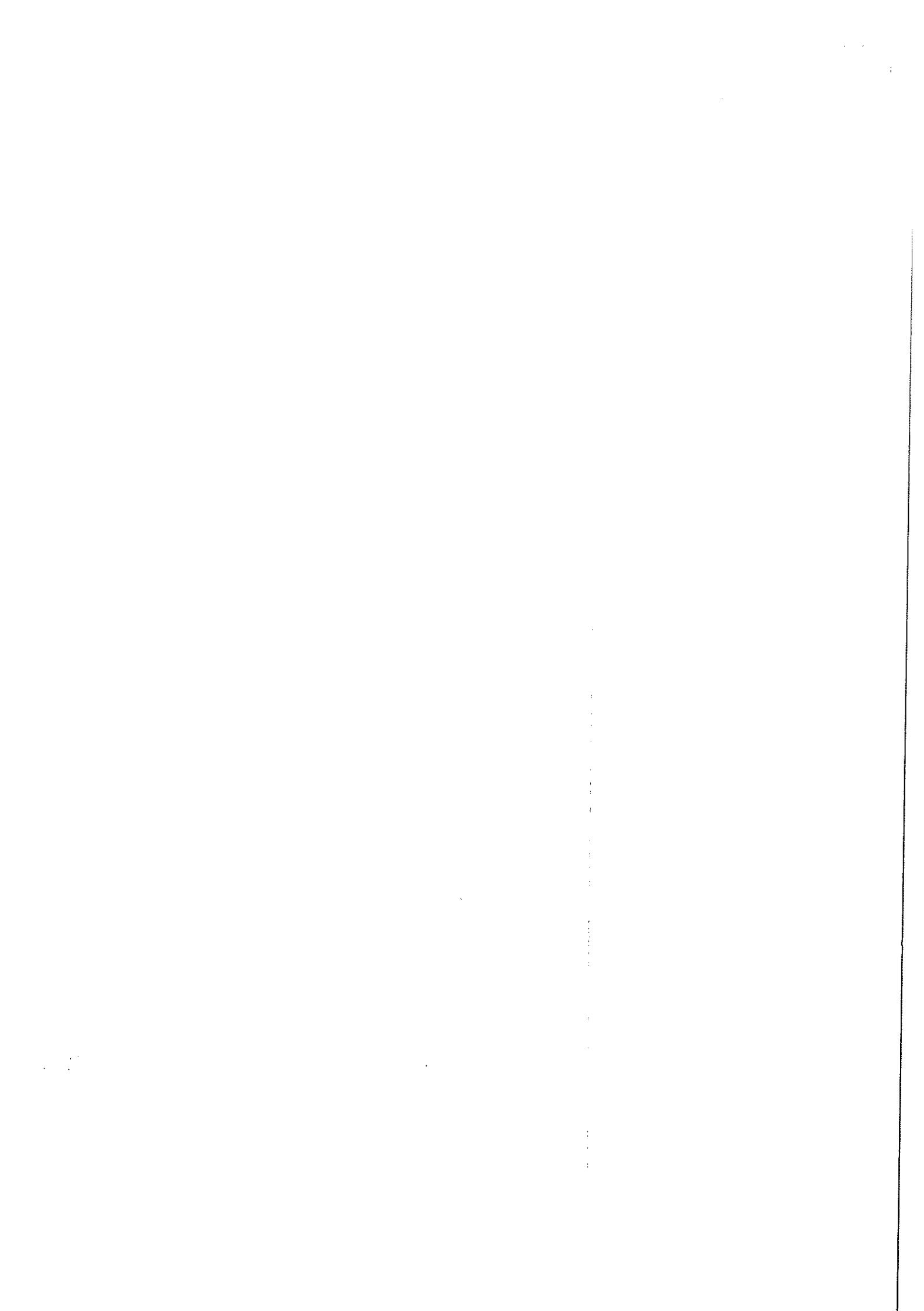
1. Raportat la soluțiile normative ce vizează baza materială a învățământului preuniversitar, precizăm că modalitățile de exercitare a proprietății publice sunt expres și limitativ stabilite de art. 136 alin. (4) teza a II-a din Constituție și reglementate prin lege organică. Acestea au în vedere: dreptul de administrare, dreptul de concesiune și dreptul de folosință gratuită - ca drepturi reale, respectiv dreptul de închiriere - ca drept de creață.

Astfel, cu titlu de exemplu, precizăm că, prin raportare la regimul constituțional al dreptului de proprietate publică, normele preconizate privind exercitarea dreptului de administrare „*prin delegare*” de către consiliile de administrație ale unităților de învățământ ar putea fi de natură să excedeze cadrului constituțional al art. 136 referitor la modalitățile de exercitare a proprietății publice.

2. Cu privire la regimul sancționatoriu propus la art. 143 din proiect, semnalăm că normele care instituie contravenții nu satisfac, în opinia noastră, condițiile de claritate, precizie, previzibilitate și accesibilitate statuate în mod constant în jurisprudența instanței de contencios constituțional. Astfel, din cuprinsul normelor de trimis nu rezultă care sunt elementele constitutive ale contravenției sub aspectul laturii obiective și subiective. În acest sens, este necesară reanalizarea faptelor care constituie contravenții și formularea acestora de o manieră care să corespundă cu exigentele de claritate, previzibilitate și accesibilitate statuate în jurisprudența Curții Constituționale.

Așadar, norma legală, în forma în care este propusă, ar putea fi de natură să conducă la afectarea principiului legalității incriminării și principiului securității juridice consfințit de art. 1 alin. (5) din Constituție.

¹ Spre exemplu Decizia CCR nr. 457/2020 referitoare la admiterea excepției de neconstitucionalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (3) și (4), precum și ale art. 65 lit. s) și §), ale art. 66 lit. a), b) și c) în ceea ce privește trimitere la art. 65 lit. s), §) și t) și ale art. 67 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 578/2020.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

3. Învederăm că, pentru a se asigura respectarea principiului securității juridice în componenta privind calitatea legii, statuat prin art. 1 alin. (5) din Constituție, este necesar ca prin soluțiile legislative preconizate să se evite instituirea unui posibil vid legislativ în această materie. În acest sens, cu titlu de exemplu, arătăm că prin art. 244 alin. (3) lit. c) din proiect se prevede că examenul de bacalaureat se va desfășura în conformitate cu prevederile prezentei legi începând cu generația de elevi care începe clasa a IX-a în anul școlar 2024-2025. Or, în contextul în care, în prezent, bacalaureatul este reglementat de Titlul II, Capitolul V - Evaluarea rezultatelor învățării, secțiunea a II-a, art. 77 din Legea nr. 1/2011, este necesar a se asigura corelarea normelor propuse cu dispozițiile cu art. 246 alin.(1) din proiect care stipulează că: „La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă titlul I și titlul II, titlul IV capitolul 1 din Legea educației naționale nr. 1/2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 18 din 10 ianuarie 2011, cu modificările și completările ulterioare.”.

4. De asemenea, o serie de dispoziții din cuprinsul proiectului dispun reglementarea prin ordin a unor aspecte care, în opinia noastră, ar trebui reglementate la nivelul legii, deoarece conținutul lor are natura unor norme de nivel primar. Un ordin se emite în temeiul și în aplicarea unui act normativ de nivel superior, care îi stabilește cu exactitate limitele și conținutul normelor de punere în aplicare a unor dispoziții din cuprinsul său. Absența reglementării la nivelul legii lipsește de suport normativ actului subsecvent sau, alteori, substanța reglementării are caracter de normă primară și nu poate fi legiferată la nivelul ordinului. Spre exemplu, la art. 24 din proiect, apreciem că modalitatea de înființare și autorizare a unităților de învățământ preuniversitar cu statut de unități-pilot și de aplicație ar trebui să se regăsească în lege, fiind prin natura lor reglementări de nivel primar.

5. O serie de prevederi din proiectul de act normativ sunt lipsite de claritate și precizie ceea ce ridică serioase probleme de neconstituționalitate prin raportare la principiul securității raporturilor juridice și principiul legalității consacrate de art. 1 alin. (5) din Constituție.

II. Avize:

1. În raport de prevederile cap. IX secțiunea 1, apreciem că este necesar ca inițiatorul proiectul să evaluateze necesitatea obținerii avizului/punctului de vedere al Agentiei Naționale a Funcționarilor Publici.

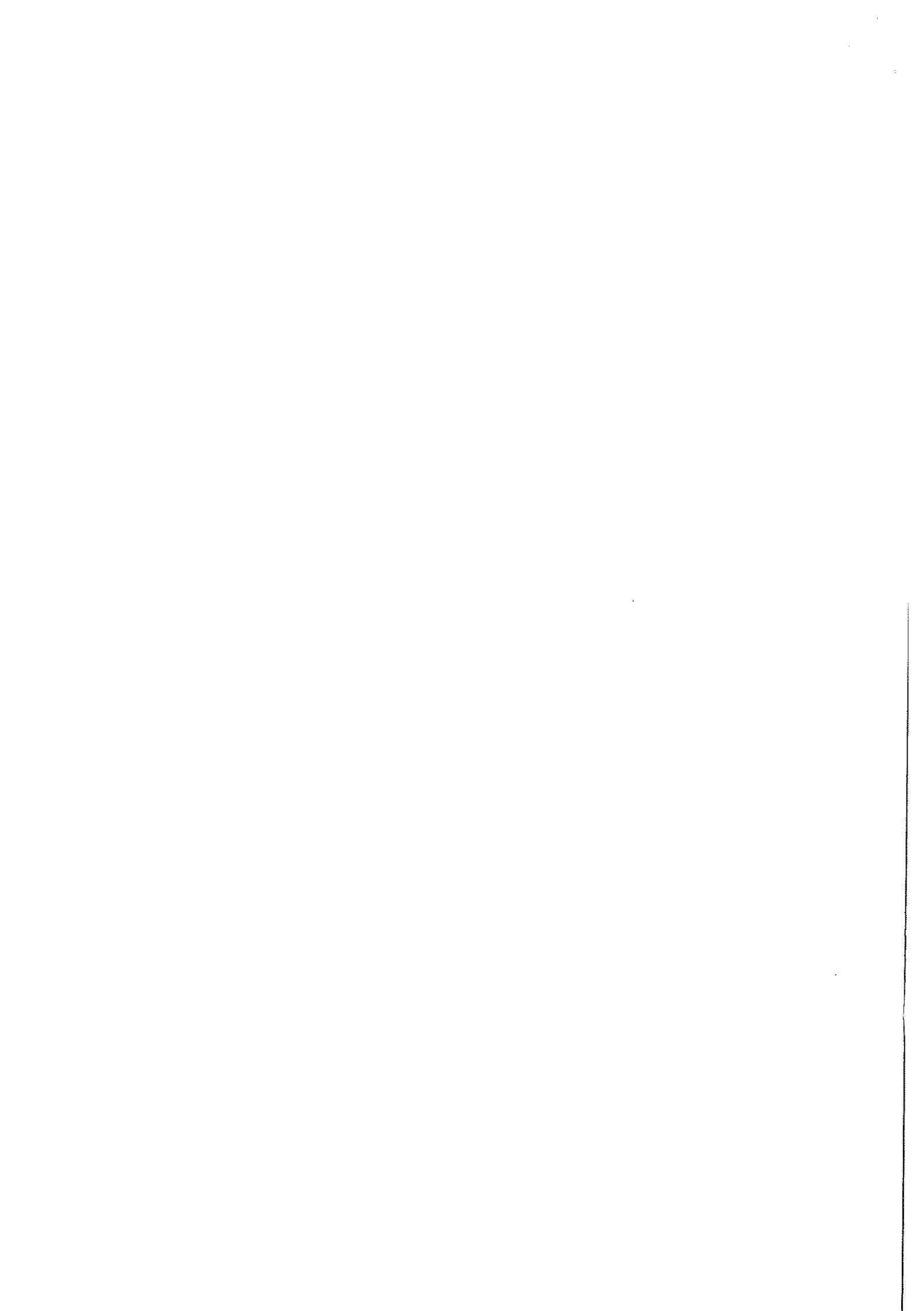
2. Raportat la cuprinsul art. 127 din proiect, este necesar să se analizeze și necesitatea obținerii avizului/punctului de vedere al Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal, în calitate de autoritate publică centrală autonomă cu competență generală în domeniul protecției datelor personale.

III. Observațiile privind claritatea și previzibilitatea normei juridice ce necesită reformularea/eliminarea/reexaminarea dispozițiilor propuse, urmează a fi expuse în cuprinsul Notei anexate prezentei adrese.

Cu deosebită considerație,

pentru Marian - Cătălin PREDOIU, ministrul justiției, semnează

secretar de stat

Notă privind detalierea observațiilor referitoare la proiectul privind Legea
învățământului preuniversitar

I. Observații generale:

1. În considerarea prevederilor art. 37 din Legea nr. 24/2000 potrivit cărora în limbajul normativ aceeași noțiuni se exprimă numai prin aceeași termeni, în tot cuprinsul legii sintagma „unități școlare” va fi înlocuită cu „unități de învățământ”. Avem în vedere în special art. 59 alin.(7) și (11), art.62 alin.(4), art.111 alin.(5) lit.o). Observația este valabilă și în ceea ce privește art. 1 alin. (2) privind „beneficiarii primari”, sau art. 29 alin.(2) „școli”.

2. În raport de prevederile cap. IX secțiunea 1 este necesar ca proiectul legii să fie avizat și de Agenția Națională a Funcționarilor Publici.

3. Precizăm că, exprimările de tipul „în condițiile legii/legislației în vigoare”² se impun a fi reconsiderate, urmând a se indica, în concret, prevederile legale la care se instituie norme de trimisere, în conformitate cu art. 50 din Legea nr. 24/2000.

4. O serie de dispoziții din cuprinsul proiectului dispun reglementarea prin ordin a unor aspecte care, în opinia noastră, ar trebui reglementate la nivelul legii, deoarece conținutul lor are natura unor norme de nivel primar. Un ordin se emite în temeiul și în aplicarea unui act normativ de nivel superior, care îi stabilește cu exactitate limitele și conținutul normelor de punere în aplicare a unor dispoziții din cuprinsul său. Absența reglementării la nivelul legii lipsește de suport normativ actul subsecvent sau, alteori, substanța reglementării are caracter de normă primară și nu poate fi legiferată la nivelul ordinului.

Ca observație generală, este necesar ca în tot cuprinsul actului normativ în cazul dispozițiilor prin care se crează temei juridic pentru adoptarea unor acte de reglementare secundară sau terțiară să se precizeze termenul pentru adoptarea acestora, autoritatea competență să le adopte și obligația publicării în Monitorul Oficial.

De asemenea se va avea în vedere ca pentru evitarea creării unor situații de vid legislativ, norma subsecventă adoptată în temeiul Legii nr. 1/2011, să continue să producă efecte până la momentul intrării în vigoare a reglementărilor subsecvente adoptate în temeiul noii legi.

În acest sens, în ultimul capitol trebuie inserate o serie de dispoziții tranzitorii care să producă acest efect.

Observația este valabilă pentru toate categoriile de acte subsecvente: Ordine și Hotărâri ale Guvernului.

În ceea ce privește referirile la adoptarea unor măsuri prin ordin, mai arătăm cu titlu de exemplu, și următoarele:

a) La art. 21 cadrul general pentru înființarea, funcționarea și desființarea consorțiilor școlare, inclusiv definirea noțiunii de „parteneriat contractual între unitățile de învățământ acreditate” trebuie să se regăsească în lege, fiind prin natura lor reglementări de nivel primar.

² Spre exemplu, art. 7, 8 (1), 11 (4) a), 11 (2), 18 (3), 19 (4), (11), (18), (20), (22), 27 (1), (4), (6), 60 (5), 35 (3), 38 (2), 48 (2), 172 (2), (3), etc.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

- b) Observația este valabilă și pentru art. 21 alin.(3) privitor la modul de funcționare și coordonare al consorțiilor, conducerea acestora și controlul modului de îndeplinire a obligațiilor ce vor fi reglementate prin ordin.
- c) La art. 24 alin. (3) modul de înființare și autorizare a unităților de învățământ preuniversitar cu statut de unități-pilot și de aplicație, ar trebui să se regăsească în lege și nu în ordin al ministrului, respectiv standardele de calitate de la art.30 alin.(4) ar trebui să se regăsească în lege și nu în HG. Aceeași observație este valabilă și pentru art. 29 alin. (12), 46 alin. (4), art. 58 alin. (5), art. 62 alin. (3).
- d) La art. 70 alin.(11) temeiul legal al ordinului menționat pentru înființarea corpului național al profesorilor pentru Școala din spital este incomplet și insuficient pentru a putea delimita conținutul normelor subsecvente legii. La alin. (19) norma necesită clarificare, întrucât din cuprinsul acesteia nu reiese clar unde se transferă în concret formațiunile de studiu menționate, iar condițiile transferului ar trebui reglementate prin lege.
- e) La art. 93 alin. (3) este necesară circumstanțierea subiectului activ al abaterii disciplinare, precum și clarificarea conținutului faptei ce atrage răspunderea disciplinară.

5. De asemenea, formulările utilizate în cuprinsul proiectului, ce vizează „adoptarea/approbarea” unor măsuri prin hotărâri ale Guvernului, urmează a fi reformulate, având în vedere că acestea se emit pentru organizarea executării legii, într-un termen care trebuie stipulat expres în textul de nivel primar³. Observația cu privire la termen este valabilă și cu privire la ordine/ordine comune ale ministrilor⁴.

De asemenea, din text vor fi eliminate exprimări inadecvate cum ar fi „organisme ale statului/organisme de drept public”⁵, „etc.”⁶, „fără a se limita la”⁷.

6. Uzantele de redactare a actelor normative nu permit utilizarea semnelor grafice,(ex: “/”) astfel că este necesară reformularea dispoziției de la lit. b) a art. 65 alin. (5). Observația este valabilă în mod corespunzător și în celelalte cazuri în care sunt utilizate semnele grafice.

7. În măsura în care aplicarea legii va conduce la influențe financiare asupra bugetului general consolidat, semnalăm că devin incidente prevederile art. 15 din Legea nr. 500/2002, respectiv art. 15 din Legea nr. 69/2010 referitoare la obligația întocmirii fișei financiare, în care să fie prezentat impactul determinat asupra veniturilor și cheltuielilor bugetare, cât și măsurile propuse în vederea compensării majorărilor cheltuielilor bugetare.

8. Prin art. 244 alin.(3) lit.c) din proiect se prevede că examenul de bacalaureat se va desfășura în conformitate cu prevederile prezentei legi începând cu generația de elevi care începe clasa a IX-a în anul școlar 2024-2025.

Problema apare în contextul în care se coroborează aceste prevederi cu dispozițiile cu art. 246 alin.(1) din proiect care stipulează că: „La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă titlul I și titlul II, titlul IV capitolul 1 din Legea educației naționale nr. 1/2011,

³ Spre exemplu, art. 156, 152 (4), 19 (29), 30 (4)-(6), 47 (4), 58 (1), (10), 66, 80 (1), 74 (6), 112 (20), etc.

⁴ Ex. art. 4, 12 (2), (4), 14 (4), (5), 16 (8), 17 (2), 18 (3), 19 (20), 21 (3), 22 (3), (7), 23 (9), (10), 24 (3), 25 (4), 26 (1)-(3), 29 (12), 31 (2), 32 (3), 33 (3), (9), (13), (20), 34 (2), 40 (4), 46 (1) d), (6), și.

⁵ Spre ex. art. 150 și art. 179 (1), (4), și.

⁶ Ex. art. 110, etc.

⁷ Art. 3 lit. j), etc.

publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 18 din 10 ianuarie 2011, cu modificările și completările ulterioare.”

Or, în contextul în care, în prezent, bacalaureatul este reglementat de Titlul II, Capitolul V - Evaluarea rezultatelor învățării, secțiunea a II-a, art. 77 din Legea nr. 1/2011, inițiatorul urmează a reglementa expres și explicit modalitatea de susținere a acestui examen național între intervalul intrării în vigoare a noii legi, concomitent cu abrogarea Titlului II din Legea nr.1/2011 și momentul debutului anului școlar 2027-2028 când examenul de bacalaureat se va organiza pentru prima dată în baza noii legi, pentru a nu se crea un vid legislativ în această materie.

Observația este valabilă și pentru admiterea la liceu și evaluarea națională prevăzută la art.244 alin.(3) lit.b) din proiect.

II. Observații de neconstituționalitate privind conținutul proiectului:

1. Cu privire la art. 36 alin. (3) potrivit căruia bunurile mobile și imobile achiziționate/realizate pe baza finanțării de investiții specifice în agricultură realizată de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale din transferuri de la bugetul de stat către bugetele locale, intră în proprietatea autorității publice locale pe raza căreia este situată unitatea de învățământ cu personalitate juridică, apreciem că ar putea afecta regimul juridic al dreptului de proprietate publică sau privată a statului contrar art. 44 și art. 136 din Constituție, având în vedere că finanțarea este publică. La stabilirea regimului juridic al dreptului de proprietate, pe lângă sursa de finanțare, trebuie să se ia în considerare natura uzului și interesului public sau privat.

2. Dispozițiile art. 37 alin.(3) și (4) din proiect încalcă regimul constituțional al proprietății publice, prevăzut la art. 136 din Constituție, precum și regimul autonomiei locale, prevăzut la art. 120 din Constituție. Având în vedere că terenurile în cauză fac parte din fondul de rezervă aflat la dispoziția consiliilor locale, nu se poate emite o hotărâre de Guvern care să dispună „dareă în folosință” acestora către liceele profesionale cu profil preponderent agricol. Art. 136 din Constituție stabilește că titularii dreptului de „folosință gratuită” sunt doar instituțiile de utilitate publică, modalitățile de instituire a acestui drept fiind detaliate în Codul civil și în Codul administrativ.

3. La art. 98 este necesară justificarea soluției normative privind posibilitatea organizării concursului de admitere în clasa a IX-a doar de către unitățile de învățământ liceal și privind maximul de 60% din numărul de locuri atribuite prin planul de școlarizare. În plus, această soluție normativă, care lasă la latitudinea unităților de învățământ vizate a organizării concursului de admitere în baza unor criterii de admitere proprii stabilite prin decizia Consiliului de administrație poate fi de natură să afecteze principiul egalității de șanse în exercitarea dreptului la învățătură consacrat de art. 32 din Constituție corroborat cu art. 16 din legea fundamentală. Schimbarea soluției normative de admitere la liceu ar trebui să fie însoțită de un studiu de impact care să arate consecințele acestei modificări, inclusiv asupra impactului financiar ar soluției privind costurile per elev.

În susținerea celor de mai sus, semnalăm și faptul că instituirea celor două forme de admitere paralele (repartiție computerizată și concurs de admitere) este de natură a limita interesul elevilor pentru a învăța la disciplinele consacrate pentru susținerea evaluării naționale, a pune sub semnul derizoriusului procedura evaluării naționale și creează premisele unor inechități din perspectiva accesului la liceu. Din analiza mecanismului propus pentru admiterea la liceu se constată că acesta poate conduce la situația în care doar un procent

MINISTERUL JUSTIȚIEI

de 30 % din locurile disponibile la un liceu să fie repartizate pe baza evaluării naționale. Or, menirea acestei evaluări este aceea de a institui o procedură unică pe baza căreia să fie departajați elevii în vederea la accesului la învățământul liceal. Mai mult, în condițiile în care admiterea la liceu constă în susținerea a două probe la discipline aferente profilului, care pot fi diferite de cele la care s-a susținut evaluarea națională, se creează premisele ca locurile scoase la concurs să fie ocupate de către elevi care au obținut nota 5 la evaluarea națională, în detrimentul celor care au obținut note mari la această evaluare, dar care nu au susținut concursul de admitere la liceul respectiv.

De asemenea, textul nu se corelează nici cu prevederile art. 105-109 din proiect, nefiind clar dacă scopul admiterii este crearea grupelor speciale de excelență. Din aceste prevederi ar rezulta că activitățile de excelență reprezintă activități suplimentare de învățare față de programa școlară.

4. În primul rând, prevederile art. 244 alin.(28) din proiect urmează a fi reformulate, în sensul că efectul normei urmează să se producă la data intrării în vigoare a proiectului de lege sau la o dată ulterioară, după caz, fară la data adoptării prezentului proiect.

În al doilea rând, se impune clarificarea statutului juridic al cluburilor sportive școlare astfel cum sunt menționate în Legea nr. 1/2011, cu privire la existența patrimoniului și a calității de persoană juridică care poate dispune de patrimoniu.

În raport de aceste aspecte, prin raportare la art. 19 alin. (1) lit. c) potrivit căruia „Rețeaua școlară cuprinde totalitatea: unităților de educație extrașcolară din sistemul național de învățământ: cluburile sportive școlare” și art. 140 alin. (9) conform căruia cluburile sportive școlare, pot fi preluate de autoritățile publice locale, în baza solicitării acestora, prin hotărâre a Guvernului, apreciem că este necesară clarificarea statutului juridic al cluburilor sportive, criteriilor în baza cărora cluburile sportive școlare devin fie unități de educație extrașcolară cu personalitate juridică sau de structură arondată fără personalitate juridică, precum și care va fi situația patrimoniului cluburilor sportive care nu vor mai avea personalitate juridică.

În mod corelativ, operațiunea de preluare a unităților de educație extrașcolară de la art. 140 alin. (9), cu patrimoniul aferent, necesită o justificare obiectivă și temeinică, întrucât aceste dispoziții de nivel primar vor constitui temeiul legal al viitoarelor acte individuale de transmiserică, al căror efect este diminuarea proprietății publice a statului. De asemenea, pentru norma de la alin. (11), legea ar trebui să stabilească clar termenul minim pentru care trebuie respectată destinația și sancțiunea nerespectării acesteia.

5. De asemenea, întregul art. 141 conține formulări și soluții normative care contravin regimului general al proprietății publice și private, fiind necesară reanalizarea lui și reformularea în integralitate în conformitate cu dispozițiile imperitive ale Constituției, Codului civil și Codului administrativ privind modalitățile de exercitare a dreptului de proprietate publică a statului și a UAT-urilor.

În ceea ce privește infracțiunea reglementată la alin.(14) arătăm că incriminarea și stabilirea regimului sancționator în cazul unor infracțiuni sunt acțiuni care intră în marja de apreciere a legiuitorului național, fiind în prezența unor chestiuni de politică penală. Curtea Constituțională a statuat în mod constant, în jurisprudență⁸ sa, că Parlamentul este liber să

⁸ Spre exemplu, Decizia nr. 25/1999.

decidă cu privire la politica penală a statului, în virtutea prevederilor art. 61 alin.(1) din Constituție, în calitatea de unică autoritate legiuitoră.

Potrivit art. 6 pct. II.6 din H.G. nr. 652/2009⁹, Ministerul Justiției analizează și avizează, după caz, exclusiv din punctul de vedere al constituționalității, legalității și tehnicii legislative, proiectele de act normative elaborate de celelalte minister.

Prin urmare, sarcina analizării aspectelor de oportunitate și a caracterului justificat al incriminării propuse revine inițiatorului proiectului de lege care, în calitate de specialist al acestui domeniu, este cel mai în măsură să aprecieze dacă se impune sau nu sancționarea anumitor comportamente prin mijloace de drept penal, care sunt acele comportamente și întinderea sancțiunii incidente.

III. Din analiza textului propus, am identificat o serie de neclaritate/exprimări echivoce/termeni improprii stilului normativ, aspecte care pot constitui vicii de neconstituționalitate, constând în lipsa de accesibilitate, claritate și previzibilitate, aspecte esențiale ale calității legii, conform art. 1 alin. (5) din Constituție.

În ceea ce privește principiul calității legii, Curtea Constituțională a statuat constant¹⁰ în jurisprudență sa că *legea trebuie să întrunească cele trei cerințe de calitate care rezultă din art. 1 alin. (5) din Constituție - claritate, precizie și previzibilitate. Normele juridice trebuie să aibă o redactare clară și predictibilă, astfel încât cetățeanul să își poată adapta conduită în funcție de aceasta, astfel încât, apelând la nevoie la consiliere de specialitate în materie, el să fie capabil să prevadă, într-o măsură rezonabilă, față de circumstanțele speței, consecințele care ar putea rezulta dintr-o anumită faptă și să își corecteze conduită.* Totodată, potrivit jurisprudenței¹¹ Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru ca legea să satisfacă cerința de previzibilitate, *ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitraului.*

Astfel, enumerăm următoarele aspecte care comportă deopotrivă critici de neconstituționalitate precum și alte aspecte de tehnică legislativă:

Raportat la Titlul I privind organizarea sistemului de învățământ preuniversitar, respectiv normele din cuprinsul Cap. I, arătăm următoarele:

1. Cu titlu general, precizăm că este necesar să se asigure respectarea unității terminologice, în acord cu art. 37 din Legea nr. 24/2000, în tot cuprinsul proiectului. Spre exemplu, art. 1 face referire atât la „*beneficiar primar al educației*”, cât și la „*antepreșcolari, preșcolari și elevi*”.
2. Norma de la art. 1 alin. (3) care stabilește obiectul de reglementare al proiectului necesită clarificare și revizuire, întrucât din cuprinsul acesteia nu se poate distinge diferența dintre „*sistemul de învățământ preuniversitar*” și „*sistemul de educație preuniversitar*”.

⁹ privind organizarea și funcționarea Ministerului Justiției;

¹⁰ Decizia nr. 189/2006, Decizia nr. 903/2010, sau Decizia nr. 26/2012

¹¹ a se vedea Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în Cauza Rotaru împotriva României, paragraful 52, și Hotărârea din 25 ianuarie 2007, pronunțată în Cauza Sîssanîs împotriva României, paragraful 66)

MINISTERUL JUSTIȚIEI

3. La art. 3 lit.f) este enunțat principiul „răspunderii publice” fără a fi definit și fără a se enunța vreo sancțiune pentru această formă de răspundere atipică.

4. La art. 4 alin. (1) este necesară clarificarea normei în sensul conferirii de caracter normativ în sensul precizării autorității competente să stabilească aceste mecanisme, a actului juridic prin care sunt stabilite aceste mecanisme, a procedurii pentru recunoașterea automată a diplomelor la nivel european.

Regimul actelor de studii trebuie stabilit prin lege, eventual doar conținutul și forma lor prin hotărâre a Guvernului.

Totodată, este necesară utilizarea unei terminologii unitare, în sensul art. 37 din Legea nr. 24/2000. Astfel, nu este clar dacă documentele școlare la care se face referire la alin. (2) sunt actele de studii la care se face referire la alin. (1).

Cu privire la art. 4 alin. (2), precizăm că este necesară utilizarea unei terminologii unitare, în sensul art. 37 din Legea nr. 24/2000. Astfel, nu este clar dacă documentele școlare la care se face referire la alin. (2) sunt actele de studii la care se face referire la alin. (1). În plus, nu este clar la care alte înscrisuri școlare se face referire, având în vedere lipsa de unitate terminologică de la art. 4, fiind folosite alternativ mai multe sintagme: documente școlare, acte de studii, înscrisuri școlare. Suplimentar, semnalăm că este necesar ca inițiatorul să clarifice dacă ordinul la care se face referire la alin. (2) teza I este același cu ordinul la care se face referire în teza III a alin. (2).

5. La art. 5, precizăm că este necesar să se stabilească, în concret, în ce constă obligația autorităților administrației publice de a asigura condițiile materiale și resursele umane care să permită însușirea limbii române.

6. Este necesară eliminarea art. 6 alin. (2) potrivit căruia organizarea formațiunilor de studiu cu limba de predare română se va realiza dacă există solicitări din partea părinților sau a autorităților publice locale, aceasta necorelându-se cu art. 5 teza I potrivit căruia învățarea în școală a limbii române, ca limbă oficială de stat, este obligatorie pentru toți beneficiarii primari ai educației. Astfel, este necesar să se asigure respectarea art. 32 alin. (2) teza I din Constituție, potrivit căruia învățământul de toate gradele se desfășoară în limba română.

7. Cu privire la art. 7, care face referire doar la învățământul confesional particular, semnalăm că este necesar să se asigure respectarea art. 32 alin. (7) din Constituție care recunoaște și organizarea învățământului religios în școlile de stat.

8. Față de dispozițiile art. 8 alin.(1) prin care se face trimitere la „*condițiile legii*”, arătăm că norma este neclară, deoarece tocmai prezentul proiect este legea care ar trebui să reglementeze aceste aspecte. Dacă sunt alte dispoziții, din alte legi, care sunt incidente, ele ar trebui identificate exact în cuprinsul textului la care se face trimitere. În acest sens, arătăm că și instanța de control constituțional, în Decizia CCR nr. 17/2015, a arătat că trimiterea la „*condițiile legii*”, fără a preciza concret la dispozițiile căror legi se face trimitera, trebuie reformulată având în vedere că, potrivit art. 39 alin. (1) - Referirea la alt act normativ, din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, *“referirea într-un act normativ la alt act normativ se face prin precizarea categoriei juridice a acestuia, a numărului său, a titlului și a datei publicării aceluia act sau numai a categoriei juridice și a numărului, dacă astfel orice confuzie este exclusă.”*

9. Cu privire la art. 9, menționăm că este necesară reanalizarea normei din perspectiva clasificării realizate în minor și cetățean pe de o parte, iar pe de altă parte în ceea ce privește regimul juridic pe care minorii și sau cetățenii non-UE îl au pe teritoriul României - drept legal de sedere sau formă de protecție în România. Astfel, nu rezultă din text de ce cetățenii din state non-UE au drept de acces echitabil la toate nivelurile și formele de învățământ preuniversitar, deși nu li se cere să îndeplinească toate condițiile legale pentru a putea locui pe teritoriul statului român. Rezultă, în consecință, o afectare a principiului egalității consacrat de art. 16 din Constituție în privința cetățenilor din state non-UE față de minorii menționați de textul legal și contrar sintagmei "acces echitabil" utilizată la începutul art. 9.

10. Art. 10 alin. (1) din proiect, potrivit căruia "*dispozițiile prezentei legi prevalează asupra oricărora prevederi din alte acte normative. În caz de conflict între acestea se aplică dispozițiile prezentei legi*", este susceptibil să genereze interpretări diferite, arbitrarie și subiective în procesul de aplicare. Recomandăm circumstanțierea sa, după modelul textului în vigoare - art. 5 alin. (1) din Legea nr. 1/2011 - „*în domeniul educației și al formării profesionale*”.

În plus, este necesară reanalizarea ipotezei normative pentru respectarea principiului ierarhiei normative și a principiilor de drept *specialia generalibus derogant* și *generalia specialibus non derogant*.

De asemenea, apreciem că este necesară reanalizarea normei, având în vedere că pentru a avea caracter de lege specială, ar trebui să existe o lege generală aplicabilă domeniului educației, regula fiind că o reglementare specială este priorită față de dreptul comun, acesta din urmă aplicându-se numai unde legea specială nu dispune.

11. Cu privire la art. 10 alin. (2), este necesară reanalizarea intenției de reglementare prin precizarea expresă a sensului noțiunii de lege, respectiv act normativ al Parlamentului sau cel de act normativ cu forță juridică a legii ce include și legislația delegată. În cazul în care se are în vedere sensul larg al noțiunii de lege, textul ar putea să pună probleme din perspectiva îndeplinirii condițiilor extrinseci de constituționalitate prevăzute de art. 115 în cazul OUG.

12. Raportat la art. 11 alin. (2), este necesar să se clarifice dacă norma are în vedere toți beneficiarii primari. Totodată, sintagma „*în conformitate cu prevederile legale aplicabile*” necesită revizuire, în sensul stabilitării care prevederi sunt aplicabile, care este autoritatea competență să ia măsuri și care sunt tipurile de măsuri ce se pot lua. Sintagma „*interesul superior al beneficiarului*” necesită revizuire, întrucât principiul de drept vizează „*interesul superior al copilului*” conform art. 2 din Legea nr. 272/2004 și nu interesul superior al beneficiarului.

Referitor la Cap. II:

1. Cu privire la art. 12 alin. (4), menționăm că prin regulamentul cadru aprobat prin ordin al ministrului educației nu se poate modifica legea, în sens contrar fiind încălcat principiul ierarhiei actelor normative.

2. Raportat la art. 13 alin. (1), este necesar ca inițiatorul să precizeze care sunt formele de învățământ preuniversitar, pentru a putea preciza care dintre aceste forme constituie învățământ obligatoriu și pentru a putea stabili excepții. În plus, norma pare să contravină art. 32 din Constituție, care nu încadrează învățământul liceal în categoria învățământului general obligatoriu.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

3. Cu privire la art. 14 alin. (1), această normă pare că contravină art. 29 alin. (6) din Constituție, având în vedere că doar în cazul minorilor, părinții sau tutorii au dreptul de a asigura, potrivit proprietății convingerii, educația copiilor a căror răspundere le revine. Or, în măsura în care beneficiarul primar este sau devine major nu mai subzistă obligația pentru părinți sau tutori de a asigura educația acestora. În plus, nu este clar care este elementul material al contravenției sancționate de art. 143 alin. 1 lit. a) nefiind clar momentul la care intervine îndeplinirea obligației părintelui/reprezentantului legal de a asigura participarea la cursuri.

4. Referitor la art. 14 alin. (2), precizăm că dreptul la învățătură nu are în conținutul său educația parentală, care este o formă de educație/formare continuă și nu ar trebui reglementată în legea educației. Textul este declarativ, în lipsa precizării condițiilor, surselor de finanțare și a procedurii pentru organizarea cursurilor de educație parentală, precum și a furnizorilor pentru educația parentală.

5. Art. 14 alin. (3) necesită reformulare, în sensul că Ministerul Educației elaborează strategia care se aprobă prin HG.

6. La art. 14 alin. (4) este necesară utilizarea unei terminologii unitare, textul utilizând fie sintagma contract educațional respectiv contract educațional tip.

7. La art. 14 alin. (5), propunem reformularea normei, astfel: „În unitățile de învățământ preuniversitar din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională, elevii și, în cazul celor minori, împreună cu părinții sau reprezentantul legal ai acestora, încheie un contract educațional, al căruia conținut se stabilește prin ordin al conducătorului ministerului de resort în care sunt înscrise drepturile și obligațiile reciproce ale părinților.”. Norma necesită reformulare având în vedere că învățământul militar, respectiv cel din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională cuprinde și Ministerul Justiției - Administrația Națională a Penitenciarelor și unitățile subordonate.

8. Aprēciem necesară reglementarea în mod clar a „măsurilor” și „sancțiunilor” la care art. 14 alin. (6) face referire, prin stabilirea naturii juridice a acestora și descrierea faptelor ce pot atrage aplicarea acestor măsuri sau sancțiuni. De asemenea, este necesar să se clarifice dacă subiecții ce pot fi sancționați sunt părțile contractului educațional menționat la alin. (4) și alin. (5).

9. Aprēciem necesară clarificarea art. 16 alin. (4), referitor la funcționarea cu personalitate juridică și cu efective mai mici de elevi a unităților de învățământ special, întrucât din cuprinsul textului propus nu rezultă dacă se are în vedere un anumit număr de cereri ale părinților/reprezentanților legali. Astfel, formularea „la cererea părinților/reprezentanților legali” este neclară și poate conduce la dificultăți de aplicare în practică, în lipsa unor clarificări ale reglementării propuse. În plus, în cazul unităților de învățământ particular, considerăm că este necesar să se clarifice dacă pentru dobândirea personalității juridice este necesar ca acestea să funcționeze cu efectivele de elevi prevăzute la art. 16 alin. (1).

10. Propunem reformularea art. 16 alin. (5) astfel: „Prin excepție de la prevederile alin. (1), unitățile de învățământ preuniversitar militar, la cererea ministerului de resort sau a altor instituții cu atribuții în domeniile apărării, ordinii publice și securității naționale, pot funcționa cu efective mai mici de elevi”, având în vedere că SNPAP are în prezent cifra de școlarizare de 270 elevi, astfel că este necesar ca instituția să funcționeze cu un efectiv de elevi mai mic de 300, la fel ca și instituțiile subordonate Ministerului Apărării Naționale, în aceleași condiții.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

11. Referitor la modalitatea de înființare și desființare a unităților de învățământ de stat particulare și confesionale, semnalăm o necorelare între modalitățile prevăzute de lege pentru realizarea acestor operațiuni, respectiv la art. 12 alin. (2) se înființează prin ordin al ministrului educației (din exprimare, rezultă că toate unitățile, cu sau fără personalitate juridică), iar la art. 16 alin.(6) unitățile fără personalitate juridică se dizolvă prin decizia autorităților publice locale. În acest sens, trebuie corelat și cu art. 19 alin.(2). În plus, la art. 12 alin. (4) este necesar să se precizeze care sunt condițiile ce se vor stabili prin lege și care este obiectul de reglementare pentru ordinul ministrului educației la care se face referire în text, pentru a nu fi afectat principiul securității raporturilor juridice.

12. Art. 16 alin.(2) - (5) este neclar sub aspectul numărului minim de elevi cu care pot funcționa respectivele unități de învățământ.

13. La art. 17 alin. (2) este necesar să se prevadă la nivel primar modul în care se organizează învățământul obligatoriu cu frecvență redusă, întrucât ține de esența învățământului general, care face obiectul legii organice conform art. 73 alin. (3) lit. n) din Constituție. Trimiterea la metodologia aprobată prin ordin este contrară prevederii constituționale mai sus menționate și principiului șerarhiei actelor normative.

14. Se impune clarificarea art. 17 alin. (3) sub următoarele aspecte: cine are competență să aprecieze asupra faptului că persoana se află în „situație de abandon școlar sau în risc major de abandon școlar”, ce criterii sunt avute în vedere, care sunt „măsurile prioritare de intervenție”, precum și „actorii relevanți de la nivel local, județean și național” la care textul face referire.

Cu privire la Cap. III:

1. La art. 19 alin. (1) lit. b) nu este clară natura juridică a unităților de învățământ preuniversitar înființate în structura/subordinea instituțiilor de învățământ superior, cele două forme de învățământ fiind reglementate separat la nivel constituțional. Prin modul de reglementare preconizat se creează o ambiguitate cu privire la natura juridică a formei de învățământ preuniversitar astfel create. La alin. (24), apreciem că ipoteza desfășurării procesului de învățământ de către o unitate de învățământ preuniversitar în lichidare ar trebui reglementată la nivel primar și nu prin ordin al ministrului educației, fiind o chestiune ce ține de organizarea generală a învățământului.

2. Din cuprinsul art. 19 alin. (2) lit. b) nu rezultă ce condiții trebuie să îndeplinească unitatea autorizată să funcționeze provizoriu pentru a parcurge procedura de acreditare. Astfel, este necesară fie instituirea unei norme de trimitere conform art. 50 din Legea nr. 24/2000, la prevederile care reglementează condițiile în cauză, fie explicitarea lor în cuprinsul normei.

3. Art. 19 alin. (9) necesită clarificare, întrucât, prin trimiterea la „hotărârea privind organizarea rețelei școlare” de la alin. (6) nu rezultă dacă norma se referă la ipotezele de la alin. (6) lit. a) și b). În plus, din cuprinsul art. 19 alin. (6) nu rezultă actul administrativ prin care se organizează rețeaua școlară și termenul de adoptare, pentru a fi incidente prevederile de la alin. (9).

4. Art. 19 alin. (13) este neclar și necesită revizuire, în special cu privire la reorganizarea prin divizare (prin absorție sau constituire a unei noi unități de învățământ), urmând a se avea în vedere prevederile art. 232 și urm. din Codul civil, referitoare la

MINISTERUL JUSTIȚIEI

modalitățile de reorganizare a persoanei juridice. Totodată, este necesar să se clarifice prin ce act administrativ urmează a se realiza operațiunile de reorganizare, pentru fiecare ipoteză prevăzută la alin. (13). Totodată, propunem revizuirea alin. (14), întrucât nu este clară intenția de reglementare în ceea ce privește „finalizarea” operațiunilor de reorganizare a unităților de învățământ prin ordin al ministrului educației. Astfel, precizăm că, prin ordin al ministrului, act de nivel terțiar, nu se pot reglementa aspecte care ar fi contrare sau ar aduce completări cadrului legal primar, iar în măsura în care norma ar viza operațiuni ulterioare procesului de reorganizare, este necesar pentru fiecare ipoteză în parte, să se stabilească actul administrativ de perfectare a acestora. Observația este valabilă și pentru alin. (16).

5. Este necesar ca la art. 19 alin. (15) să se clarifice la ce intervale de timp se realizează evaluarea periodică, cine o realizează, precum și ce sanctiune se aplică în cazul nesolicitării evaluării în termen de un an de la finalizarea procesului de reorganizare (ex. retragerea acreditării/autorizației de funcționare provizorie).

6. La art. 19 alin. (18) apreciem că este necesar să se clarifice ce reprezintă alternativele educaționale care se pot înființa și funcționa în unitățile de învățământ.

7. Art. 19 alin. (25)-(28) necesită clarificări sub aspectul regimului juridic și al efectelor operațiunii de „preluare” a unităților de învățământ preuniversitar. În plus, propunem reconsiderarea alin. (29), întrucât, pe de o parte, apreciem necesară reglementarea la nivel primar a procedurii, condițiilor și criteriilor de „preluare” pentru a se asigura coerentă și claritate reglementării, aspectele de ordin tehnic putând fi reglementate la nivel secundar sau terțiar, iar pe de altă parte, normele privind finanțarea se impun a fi reglementate la nivel de lege, pentru a se asigura respectare art. 138 din Constituție, iar nu prin hotărâre a Guvernului.

8. La art. 19 alin. (26), trebuie precizat expres care este textul de la care se instituie excepția, precum și cine realizează această alocare și care este actul prin care se realizează alocarea.

9. La art. 19 alin. (28), este necesar să se menționeze care este autoritatea competență să instituie această procedură precum și actul prin care se aprobă această procedură.

10. La art. 19 alin. (30), este necesară reanalizarea normei prin precizarea clară a modului în care unitățile de educație extrașcolară sunt arondate unităților de învățământ și care este semnificația juridică a acestei arondări. În plus, este necesară eliminarea referirii la luarea prin efectul legii a unor unități de educație extrașcolară de către unitățile de învățământ.

11. Raportat la art. 21 alin. (1), utilizarea sintagmei „înființare” este de natură să confere personalitate juridică entității create în conformitate cu art. 194 din Codul civil. În plus, textul utilizează alternativ în legătură cu consorțiile universitare o terminologie neunitară respectiv înființarea, constituirea, sunt bazate să funcționeze, ceea ce este de natură să confere lipsă de previzibilitate reglementării. În plus, conform Legii nr. 287/2004 consorțiile universitare au personalitate juridică, fiind necesară reanalizarea soluției normative propuse avându-se în vedere reglementarea de lege lata în materie de învățământ universitar.

12. Art. 21 alin. (6) lit. a) necesită clarificări în ceea ce privește măsura privind mobilitatea personalului între unitățile membre al consorțiului și dispozițiile din prezenta privind mobilitatea personalului didactic, urmând a se clarifica și cum se asigură evidența înființării consorțiilor. Propunem reconsiderarea alin. (8), întrucât, în opinia noastră

normele privind înființarea, organizarea și funcționarea consorțiilor școlare ar trebui reglementate la nivel primar, iar la nivel secundar sau terțiar se vor reglementa aspecte de ordin tehnic. Observația este valabilă și pentru art. 22 alin. (3).

13. Este necesară la art.22 alin.(4) clarificarea regimului juridic al operațiunii privind „punerea la dispoziție” a infrastructurii menționate, urmând a se asigura și respectarea principiului autonomiei universitare.

14. Raportat la art. 21 alin. (6) lit. e), precizăm că participarea la astfel de proiecte presupune existența unei capacitați juridice ceea ce poate fi asigurată în condițiile existenței personalității juridice a consorțiilor. În plus, la alin. (7) semnalăm că desființarea este o operație juridică specifică unei persoane juridice conform art. 250 din Codul civil, fiind necesară reanalizarea soluției normative având în vedere lipsa personalității juridice a consorțiilor.

15. Art. 21 alin. (9) nu are caracter normativ și este neclar întrucât nu rezultă care sunt aceste mecanisme, actul prin care se aprobă acestea.

16. La art.22 alin.(1) textul trebuie să determine care sunt criteriile în baza cărora se stabilește caracterul relevant și care este autoritatea competență să constate această relevanță.

17. La art.22 alin.(3) este necesară adoptarea acestor aspecte prin acte de reglementare primară. La alin.(4) nu este clar ce vizează determinantul „fără scop patrimonial”. La alin.(6) este necesar a fi utilizată norma de trimis la legislația aplicabilă în acest caz.

18. La art. 23 alin. (3) lit. a) nu este clar la ce lege se face referire, în condițiile în care prezentul proiect este cel care reglementează organizarea generală a învățământului, precum și rațiunea pentru care organizația minorității naționale reprezentată în Parlamentul României este competență să solicite organizarea de noi formațiuni de studiu pentru forma de învățământ în limba maternă a unei minorități naționale.

19. La art. 23 alin. (3) lit. b) nu rezultă cum pot fi determinate situațiile excepționale la care se face referire și care este justificarea pentru care solicitarea de excepție de la prevederile alin. (1) ar trebui să provină din partea organizației minorității naționale reprezentate în Parlamentul României; în condițiile în care nu toate organizațiile minorităților naționale sunt reprezentate în Parlament, dar pot fi reprezentative pentru minoritatea respectivă, excepțiile fiind de strictă interpretare și aplicare. Mai mult, norma de la lit. b) este reglementată ca excepție în cadrul excepției având în vedere formula introductivă a alin. (3). În plus, nu se poate determina care este diferența normativă între lit.a) și lit. b) și care este rolul organizației minorității naționale, fie de a face cerere, fie de a face o propunere justificată. Totodată, nu se poate determina rațiunea pentru care o structură asimilată partidelor politice în alegeri (OCAMN) este implicată în modul de constituire a formațiunilor de studiu din învățământul preuniversitar. Aceeași observație este valabilă și la lit. c) și la art. 190 alin. (1).

20. La art. 23 alin.(3) lit.c) arătăm că avizul conform al minorității naționale nu poate avea aceeași forță ca și avizul ME, întrucât organizația nu reprezintă autoritatea administrației publice. În plus, nu rezultă care este autoritatea publică ce are rol decizional cu privire la organizarea, reorganizarea sau desființarea oricărei formațiuni de studiu, având în vedere că textul se referă la obținerea de avize conforme. De asemenea, nu se poate

MINISTERUL JUSTIȚIEI

determina semnificația sintagmei "minorități naționale existente", nefiind posibilă determinarea în timp a existenței la care se face referire în text.

21. La art.23 alin.(4) nu se poate determina care este entitatea competență să formuleze cererea la care se face referire la lit. a) respectivul avizul la care se face referire la lit. c).

22. La art.23 alin.(5) este necesar să fie stabilite criterii pentru determinarea situațiilor excepționale la care se face referire, excepțiile fiind de strictă interpretare și aplicare, iar la alin.(6) norma fiind tranzitorie, ar trebui plasată la finalul legii.

23. La art. 24 alin. (2) nu este clară intenția de reglementare în ceea ce privește referirea la masteratul didactic, în măsura în care prezentul proiect reglementează învățământul preuniversitar, iar la alin.(3) menționăm că aceste reguli ar trebui să se regăsească la nivel primar, fiind tot unități de învățământ preuniversitar.

24. Art. 25 necesită clarificare și revizuire, întrucât din cuprinsul normelor nu rezultă în ce condiții și în funcție de ce criterii vor putea unitățile de învățământ să dobândească statutul de „școală verde” sau „școală europeană”, ce regim juridic vor avea acestea, și nici care vor fi efectele dobândirii acestor statute. Observația este valabilă și pentru art. 26 privind alternativele educaționale. Precizăm că în lipsa clarificării normelor propuse, acestea pot fi de natură să afecteze art. 1 alin. (5) din Constituție în componenta privind calitatea legii.

Raportat la Cap. IV:

1. La art. 30 alin. (6), precizăm că, dacă acordarea acestor facilități presupune derogări de la Codul fiscal acest lucru urmează a se face prin acte de nivelul legii și nu prin HG, acte de reglementare secundară.

2. La art. 31 alin. (3), semnalăm că utilizarea exemplificării în actele normative este neconformă cu regulile de tehnică legislativă, astfel că textul ar trebui reglementat ca excepție de la alin. (2) cu precizarea expresă a condițiilor în care intervine excepția. De altfel și la alin. (4) este reglementată o excepție. Este necesară coroborarea celor două texte care reglementează excepții de la regula prevăzută la alin. (1).

3. La art. 31 alin. (5) este necesară prevederea unor criterii obiective și clare în baza cărora să se aprecieze caracterul justificat la care se face referire în text. În plus, este necesar să se menționeze autoritatea competență să realizeze aprecierea cazurilor justificate la care se face referire în text.

4. La art. 33 alin. (4) sunt necesare clarificări sub aspectul „situațiilor justificate” care impun aplicarea excepției de la alin. (3). În plus, la alin. (8) este necesar să se clarifice reglementările avute în vedere pentru exceptarea de la regula instituită la alin. (7). De asemenea, la alin. (7) norma este neclară fiind necesar să se determine momentul de la care se calculează anul școlar următor, iar la alin. (8) este necesar să se precizeze care sunt actele juridice prin care se adoptă reglementările la care se face referire în text. Cu privire la alin. (9), trimitera la alin. (7) este imprecisă, având în vedere că acel alineat face referire doar la transfer și nu la schimbarea anului de studiu. În plus, nu este clară semnificația juridică a sintagmei „schimbarea anului de studiu”.

5. La art. 33 alin. (15), este necesară o clarificare în ceea ce privește consorțiile regionale prin raportare la consorțiile reglementate de art. 21 din lege.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

6. Considerăm că aspectele esențiale precum organizarea, funcționarea, accesul la filiera tehnologică, ar trebui reglementate la nivel primar, urmând ca aspectele de ordin tehnic să fie prevăzute la nivel subsecvent, astfel fiind necesară revizuirea art. 33 alin. (17). Observația este valabilă și pentru art. 46 alin. (4) care prevede organizarea învățământului de artă și a învățământului sportiv prin ordin al ministrului educației, art. 51 potrivit căruia organizarea și funcționarea învățământului liceal vocațional teologic se aproba prin ordin și art. 52 privind organizarea învățământului preuniversitar pedagogic.

7. Este necesar să se asigure corelarea art. 35 alin. (3) lit. b) potrivit căruia „valoarea cumulată a investițiilor dedicate activităților de învățare la locul de muncă se deduce din impozitul pe profit al operatorilor economici” cu prevederile art. 22 alin. (1¹) din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal care dispun „Profitul investit în susținerea învățământului profesional-dual prin asigurarea pregătirii practice și formării de calitate a elevilor este scutit de impozit.”

8. Raportat la art. 36 alin. (3), precizăm că titularul dreptului de proprietate publică este unitatea administrativ teritorială și nu autoritatea publică locală, în forma actuală textul fiind contrar art. 136 din Constituție. La fel și în ceea ce privește proprietatea privată a statului sau a unității administrativ teritoriale, titularul acesteia nu poate fi autoritatea publică locală conform art. 354-355 din Codul administrativ. De asemenea, este necesară individualizarea normei prin raportare la tipurile de bunuri și prin raportare la tipul de finanțare care atrage și regimul de proprietate al bunurilor care se au în vedere. Textul trebuie corelat cu regulile privind proprietatea din această lege.

9. Norma de la art. 37 alin. (3) este contrară art. 136 din Constituție care stabilește că dreptul de folosință cu titlu gratuit poate fi dat instituțiilor de utilitate publică în condițiile art. 349 și 362 alin. 3 din Codul administrativ. În plus, este necesar să se indice normele care reglementează „fondul de rezervă” la care alin. (4) face referire.

10. La art. 38 alin. (3), pentru claritatea normei, este necesar să se clarifice actul administrativ prin care se aproba programele școlare pentru disciplinele de specialitate militară. Observația este valabilă și pentru alin. (6).

11. La art. 40 alin. (3), este necesar să se clarifice identitatea dintre consiliul de conducere și consiliul profesional.

12. Propunem completarea art. 44 cu un nou alineat, alin. (2) cu următorul conținut: „Aplicarea prevederilor prezentei legi la specificul militar, de ordine publică și securitate națională se face prin ordine, regulamente și instrucțiuni proprii.”. Completarea menționată preia dispozițiile art. 41 din Legea nr. 1/2011, care permite adaptarea anumitor prevederi legale, la specificul instituțiilor din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională.

13. Art. 46 alin. (5) ar trebui reanalizat, prin reglementarea clară și previzibilă a dreptului de acces la sălile de repetitie și spectacol.

14. Apreciem că utilizarea sintagmei „de regulă” în cuprinsul art. 46 alin. (1) lit. a) este de natură să confere normei caracter neclar, astfel că se impune reconsiderarea acesteia și clarificarea intenției de reglementare.

15. La art. 47, deși Federației Sportului Școlar și Universitar a fost înființată prin HG nr. 1239/1996 ca organ de specialitate, soluție care se conservă și în actualul proiect, din analiza atribuțiilor prezentate și a modului în care este integrată în arhitectura

MINISTERUL JUSTIȚIEI

administrației publice, aceasta pare să nu corespundă conceptului de organ de specialitate, astfel cum este definit în Codul administrativ (art. 62-68), sens în care este necesară reconfigurarea normelor propuse. În plus, legea prezenta nu reglementează învățământul universitar și în ceea ce privește componenta referitoare la învățământul universitar ar trebui să se facă trimitere la legea aceea.

16. Pentru a se asigura claritate și precizie normei de la art. 49, apreciem că este necesar să se clarifice intenția de reglementare sub aspectul „*aptitudinilor specifice*” care urmează a fi testate pentru înscrierea elevilor în învățământul liceal vocațional teologic preuniversitar.

17. La art. 50 este necesar să se clarifice actul prin care se aprobă statutul în cauză. În plus, la art. 51, regulile la care se face referire ar trebui reglementate la nivel primar.

18. Apreciem necesară modificarea și completarea titlului Secțiunii 11 - Învățământul din centrele de reeducare și din penitenciare, după cum urmează: „Secțiunea 11 - Învățământul din penitenciare, centrele educative și de detenție”.

19. Propunem modificarea art. 53, acesta urmând a avea următorul cuprins: „Școlarizarea persoanelor private de libertate aflate în penitenciare, centre educative și centre de detenție se organizează și se desfășoară în condițiile stabilite de prezența lege. Desfășurarea activităților de instruire școlară în penitenciare, centre educative și centrele de detenție se face în baza unui ordin comun al ministrului educației și ministrului justiției care setează cadrul de colaborare între Ministerul Educației și Ministerul Justiției, inclusiv între instituțiile aflate în subordinea/coordonarea acestora. Ministerul Educației și Ministerul Justiției - Administrația Națională a Penitenciarelor încheie protocoale de colaborare.”.

20. La art. 58 alin. (4) se observă o necorelare cu art. 15 alin. (1) lit. e) din proiect în ceea ce privește terminologia utilizată, respectiv învățământ terțiar nonuniversitar și colegii terțiaire nonuniversitare, fiind necesară realizarea unei unități terminologice în conformitate cu art. 14 din Legea nr. 24/2000. La alin. (10) este necesară circumstanțierea situațiilor de excepție la care se face referire în teza a doua a acestui alineat.

21. La art. 58 alin. (11) este necesar să se clarifice referirea la senațele universitare, prin raportare la obiectul de reglementare al prezentului proiect. De asemenea, la alin. (12) este necesară clarificarea actului prin care ministerele cu atribuții în domeniul aprobă metodologia-cadru. La alin. (14), norma ce vizează recunoașterea unor „*competențe necertificate, dobândite în mod nonformal și informal*” este neclară și imprevizibilă, fiind astfel necesară reconsiderarea textului propus.

22. La art. 58, propunem introducerea unui nou alineat: „Prin excepție de la prevederile alin. (12), în învățământul postliceal din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională, modul de organizare și desfășurare a examenului de certificare a calificării profesionale se stabilește prin ordin al conducerii ministerului de resort.”. Învățământul postliceal din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională cuprinde discipline specifice și probe specifice prin care se certifică calificarea profesională, astfel încât modul de organizare și desfășurare a examenului trebuie stabilit de către ministerul de resort.

23. La art. 59 alin. (2) lit. e), precizăm că sunt necesare clarificări având în vedere că înființarea prin lege a unei unități de învățământ poate pune în discuție caracterul de act normativ al legii, contrar art. 16 și art. 4 din Constituție. De asemenea, este de analizat

dacă se are în vedere sensul larg al noțiunii de lege în sensul cuprinderii și a legislației delegate.

24. La art. 59 alin. (4) este necesară reanalizarea normei prin utilizarea unei terminologii unitare prin determinarea cu claritate a unităților la care se face referire și justificarea organizării învățământului cu predare în limbile minorităților naționale doar la liceu.

25. La art. 59 alin. (7) apreciem că sunt necesare justificări privind necesitatea normei propuse, fiind totodată necesar să se clarifice modalitatea de aplicare a normei în ipoteza în care nu se poate identifica un cadru didactic din rândul minorităților respective pentru funcția de director în unitățile școlare cu predare și în limbile minorităților naționale.

26. La art. 60 alin. (3) este necesară explicarea rațiunii pentru care OCAMN sau grupul parlamentar al minorităților este implicat în procedura de organizare a învățământului preuniversitar.

27. Art. 60 alin. (6) necesită clarificări în ceea ce privește „*asigurarea însușirii terminologiei de specialitate*”. La alin. (5) nu este clară intenția de reglementare și nici concepția normei, fiind astfel necesară revizuirea acesteia.

28. La art. 61 alin. (2) este necesar să se clarifice natura juridică a unităților de învățământ cu predare în limbă română pe lângă oficile diplomaticale ale României în străinătate și dacă aceste oficile diplomaticale au capacitatea administrativă și civilă de a coordona aceste unități de învățământ. În plus, este necesar să se precizeze în mod expres actul prin care sunt înființate astfel de unități. La art. 60 alin. (3), (7) și (11), apreciem că normele ar trebui reanalizate prin raportare la art. 13 din Constituție.

29. La art. 61 alin. (9) este necesar să se identifice actul administrativ prin care Ministerul Educației poate acorda anual burse românilor de pretutindeni. În plus, alin. (12) și (13) necesită reformulare și clarificare, în sensul stabilirii cu claritate a domeniului de reglementare preconizat prin hotărâre a Guvernului.

30. La art. 62 alin. (4) este necesară precizarea tipului de documente specifice care se încheie pentru implementarea programelor în unități școlare din străinătate.

31. La art. 63 alin. (2) este necesară identificarea actului administrativ prin care prefectul aprobă sistemul-cadru de asigurare a protecției unităților de învățământ preuniversitar, a siguranței elevilor și a personalului didactic și termenul de aprobare. La alin. (4) este necesar ca inițiatorul să evalueze conformitatea normei propuse cu prevederile Legii nr. 333/2003 prin raportare la obiectivele ce fac obiectul pazei. La alin. (5), norma urmează a fi clarificată sub aspectul măsurilor ce urmează a fi adoptate în situația în care se apreciază, în urma analizei trimestriale, că modul de asigurare a pazei este necorespunzător.

32. Apreciem necesară modificarea art. 65 alin. (3), astfel: “Se consideră în risc de excluziune școlară beneficiarii primari care sunt în risc de stigmatizare, discriminare desconsiderarea identității lor culturale, segregare, abandon școlar și insucces școlar din cauza apartenenței lor la una sau mai multe categorii: statut social, economic sau cultural, minoritate națională, remigrații, refugiații, zone rurale sau urbane marginalizate, copii cu cerințe educationale speciale, copii separați temporar sau definitiv de părinții, mame minore, copii și tineri din cadrul comunităților de romi vulnerabile, copii și tineri din penitenciare, centre educative și centre de detenție, victime ale violenței, abuzului, neglijării sau exploatarii, copii și tineri consumatori de droguri etc.”

Cap. V:

1. La art. 65 alin. (3), urmează a se analiza necesitatea includerii în categoria beneficiarilor primari vizați, a persoanelor care au dobândit categoria de audient în temeiul OUG nr. 20/2022, precum și a altor persoane care se află în situații similare. În plus, urmează a se clarifica statutul persoanelor „remigrate” care sunt incluse în categoria beneficiarilor primari.
2. Cu referire la abrevierea „CES” - regăsită la lit. h) a alin. (5) al art. 65 - semnalăm că normele de redactare specifice¹² impun explicitarea abrevierii în text, la prima folosire.
3. Pentru a asigura previzibilitatea necesară, se impune indicarea în cadrul dispozițiilor finale a unui termen înăuntrul căruia urmează să fie aprobată hotărârea Guvernului prevăzută la art. 65 alin. (6). Observația este valabilă în mod corespunzător și pentru art. 66 alin. (4), art. 68 alin. (6) etc.
4. În raport de dispozițiile art. 66 alin. (2), apreciem necesară definirea noțiunilor de "învățământ special" și "învățământ special integrat", astfel încât înțelesul specific al acestora să fie determinat cu claritate în contextul actului normativ preconizat.
5. Este necesară îndreptarea erorii de redactare strecută în cuprinsul art. 66 alin. (4).
6. Cu referire la art. 66 alin. (5 și (6), semnalăm că dispoziția propusă este restrânsă doar la categoria elevilor, fără a identifica în cuprinsul actului preconizat dispoziții menite a acoperi și ipoteza ante-preșcolarilor sau a preșcolarilor. Prin urmare, este necesară clarificarea/reevaluarea intenției de reglementare.
7. Cu referire la art. 66 alin. (6) și art. 67 alin. (10) este necesar a se analiza dacă testele standardizate la care se face referire sunt comune, caz în care se impune a se asigura uniformitatea sub aspectul actului administrativ prin care sunt aprobate.
8. Referitor alin. (9) al art. 66, semnalăm că nu clar care este intenția de reglementare din perspectiva principiului ultraactivității și activității legii. Precizăm că, în măsura în care nu se intenționează de a deroga de la principiile de drept specialia generalibus derogant și generalia specialibus non derogant, norma propusă este lipsită de valoare normativă și ar trebui eliminată.
9. Pentru a accentua caracterul imperativ al dispoziției normative, exigențele de redactare impun utilizarea, ca regulă, a verbelor la timpul prezent, forma afirmațivă. În consecință este necesară revederea, prin prisma acestor exigențe, a normei propuse la art. 67 alin. (13). Observația este valabilă în mod corespunzător și pentru texte de la art. 74 alin. (10), art. 75 alin. (6) și (8), art. 80 alin. (16) etc.
10. Cu referire la art. 67 alin. (16), apreciem că termenul pentru contestarea deciziei de orientare/reorientare trebuie raportat la data comunicării deciziei, și nu la data emiterii sale. De asemenea, este incertă natura juridică a contestației și calea de atac care poate fi formulată împotriva soluției date de DJIP/DMBIP. La conturarea regimului juridic, este necesar a se avea în vedere faptul că instituirea unei jurisdicții administrative speciale presupune, potrivit art. 2 lit. e) din Legea nr. 554/2004 soluționarea conflictului privind actul administrativ „după o procedură bazată pe principiile contradictorialității, asigurării

¹² Art. 37 alin. (3) din Legea nr. 24/2000.

dreptului la apărare și independenței activității administrativ-jurisdicționale". Or, în cuprinsul actului preconizat nu am identificat dispozițiile potrivit cărora urmează a fi soluționate contestațiile formulate.

11. La art. 68 alin. (3) inițiatorul urmează să analizeze dacă norma privind achiziționarea serviciilor necesare îndeplinirii obligațiilor legale este aplicabilă și în ipoteza unităților de învățământ care nu au personalitate juridică.

12. În raport de dispoziția art. 68 alin. (6) este necesară indicarea termenului de adoptare, precum și a unor criterii pe baza cărora să fie determinate elemente esențiale care conturează regimul juridic al voucherelor, precum quantumul lor sau modalitatea de materializare a acestora sau a altor elemente pe baza cărora urmează a fi adoptată hotărârea respectivă.

13. La art. 69 alin. (3), în corelare cu art. 134 alin. (6), nu întrevedem rațiunea pentru care sunt excluși de sub incidența normei cei care beneficiază de sprijin de nivel IV, fiind necesare clarificări suplimentare sau reevaluarea intenției de reglementare, după cum e cazul.

14. La art. 69 alin. (6) este necesară circumstanțierea și definirea noțiunii de „ateliere protejate”, nefiind clară noțiunea utilizată. De asemenea, este necesar a se avea în vedere denumirea actuală a ministerului de resort în domeniul muncii, respectiv Ministerul Muncii și Solidarității Sociale.

15. Este necesară indicarea actului și a termenului în care urmează a fi emis actul prin care se reglementează cadrul legal la care se face referire în cuprinsul art. 69 alin. (7).

16. Este incert cadrul legal care reglementează desfășurarea activității școlare în regim online/hibrid la care se face referire la art. 70 alin. (7), întrucât metodologia la care se face referire în art. 18 este incidentă doar în ipoteza în care se institue starea de urgență, starea de alertă sau starea de asediu.

17. Este necesară verificarea art. 70 alin. (10) prin raportare la sintagma „de pe raza teritorială a acestora”.

18. Cu referire la art. 70 alin. (19), semnalăm că norma poate avea efect doar în măsura în care intră în vigoare până la începerea anului școlar 2023-2024. De asemenea, semnalăm că norma poate fi de natură să determine afectarea autonomiei universitare dacă transferul se realizează fără decizia senatului universitar. Observația referitoare la aplicarea normei anului școlar 2023-2024 este valabilă în mod corespunzător și pentru ale norme similare, precum art. 74 alin. (4) etc.

19. În raport de dispozițiile art. 72 alin. (4) și art. 73 alin. (7), este necesară precizarea instituției căreia îi revine obligația de a asigura fondurile financiare la care se face referire.

20. Cu referire la posibilitatea școlarizării la domiciliu, apreciem că aceasta este insuficient conturată¹³, ceea ce este de natură a nega beneficiarilor dreptul la această formă de educație.

21. Este necesară verificarea tezei inițiale a art. 74 alin. (1), întrucât sintagma „și a ratei de părăsire timburie a școlii” se repetă.

¹³ În esență, sunt identificați cei care pot recurge la această formă de școlarizare -art. 70 alin. (2) - și se stipulează dreptul la rezervarea locului de școlarizare - alin. (4)-(6) ale art. 70.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

22. În cuprinsul art. 74 alin. (4) se face referire la categoria generică a „beneficiarilor”, fiind necesară clarificarea intenției de reglementare, respectiv dacă programul va fi destinat nu numai beneficiarilor primari, ci și celor secundari ori terțiari.
23. Alin. (6) al art. 74 are caracterul unei dispoziții tranzitorii și trebuie să se regăsească la finalul actului normativ.
24. În raport de art. 74 alin. (1) și alin (11) este de analizat cum pot fi incluse alte programe în cadrul PNIMS, respectiv care sunt criteriile pe baza cărora pot fi implementate alte programe în cadrul programului inițial.
25. Apreciem lipsită de claritate norma propusă la alin. (5) al art. 75, întrucât consiliile de coordonare nu se pot „înființa” strict prin efectul dispoziției, fiind necesară reformularea normei, făcându-se, eventual, referire la organizarea acestor comisii în zonele de investiții prioritare în educație și conturarea cadrului legal secundar care reglementează organizarea și funcționarea comisiilor respective
26. Asupra dispozițiilor referitoare la desegregarea școlară (precum art. 76 și urm.), apreciem necesară consultarea Consiliului pentru Combaterea Discriminării.
27. Cu referire la art. 76 alin. (6) semnalăm faptul că o structură asociativă cu activitate relevantă la nivel național este posibil să nu aibă reprezentanți în fiecare județ, fiind necesară, totodată, integrarea adecvată a referirii la organizațiile sindicale în cuprinsul normei.
28. La art. 76 alin. (7) se impune indicarea și a actului prin care Ministerul Educației dispune măsuri de intervenție imediată.
29. În raport de prevederile art. 77 alin. (1) este necesar a se clarifica dacă există identitate între Comisia Națională pentru Desegregare Școlară și comisia înființată prin Ordinul ME nr. 3141/2019 privind înființarea, organizarea și funcționarea Comisiei Naționale pentru Desegregare și Incluziune Educațională, având în vedere diferența de denumire a celor două comisii, respectiv dacă se are în vedere reorganizarea comisiei care funcționează de lege lata.
30. Referitor la protocoalele de colaborare prevăzute la art. 78, apreciem necesară configurarea la nivel legislativ a elementelor esențiale ale mecanismului de colaborare dintre autorități/instituții.
31. Se impune utilizarea unei terminologii unitare prin care să fie să se facă referire la serviciile medicale asigurate în unitățile de învățământ. Spre exemplu, în cadrul art. 79, se face referire la cabinete de medicină (alin. 5), cabinete stomatologice sau cabinete medicale (alin. (1), fără a fi clar dacă ultima categorie include și celelalte două tipuri de cabinete.
32. Apreciem neclară intenția de reglementare redată prin alin. (8) și alin. (15) ale art. 79, întrucât, aparent, finanțarea cabinetelor de medicină școlară din unitățile de învățământ special este asigurată de la bugetul de stat atât prin bugetul Ministerului Sănătății, cât și prin „bugetul autorităților locale”. Semnalăm, în acest context, caracterul impropriu al sintagmei „bugetul autorităților locale”, nefiind clar dacă se are în vedere bugetul unităților administrativ-teritoriale sau alt tip de buget local.
33. Propunem modificarea art. 79 alin. (13) astfel: „În unitățile de învățământ preuniversitar din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională activitatea de

medicină școlară este organizată și asigurată prin grija ministerului de resort, conform reglementărilor proprii de asigurare a asistenței medicale în unitățile de învățământ militar.”. Învățământul militar, respectiv cel din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională cuprinde și Ministerul Justiției - Administrația Națională a Penitenciarelor și unitățile subordonate.

34. Se impune justificarea acordării drepturilor și a celorlalte facilități prevăzute la art. 80 doar elevilor, dar nu și celorlalți beneficiari primari, respectiv indicarea criteriilor obiective care justifică această opțiune de reglementare, actuala reglementare fiind vulnerabilă sub aspectul asigurării dreptului la educație cu respectarea principiului egalității în drepturi prevăzut de art. 16 din Constituție.

35. Cu referire la alin. (1) al art. 80, apreciem redundantă sintagma „în condițiile legii”, iar în raport de teza finală a normei reiterăm observația referitoare la necesitatea de a indica un termen înăuntrul căruia să fie adoptată de către Guvern hotărârea la care se face referire.

36. În raport de alin. (3) al art. 80, semnalăm că dispoziția este de natură a pune sub semnul incertitudinii întregul mecanism de asigurare a gratuității accesului beneficiarilor primari la serviciile de transport, fiind necesar a indica sursa de finanțare în ipoteza în care nu se asigură alocarea sumelor defalcate din unele venituri de la bugetul de stat.

37. În raport de obligația instituită la alin. (5) al art. 80 se impune circumstanțierea atribuției instituite în sarcina Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice în raport de art. 20 din Legea nr. 92/2007¹⁴. În acest context, semnalăm necesitatea avizării proiectului de către această autoritate¹⁵.

38. Referitor la art. 80 alin. (10), semnalăm că alin. (9) la care se face trimitere nu dispune cu privire la rute de transport, fiind necesară clarificarea intenției de reglementare.

39. În raport de dispozițiile art. 80 alin. (18) și (19), semnalăm că este neclar dacă programul la care se face referire este destinat elevilor „din învățământul în limba unei minorități naționale” - alin. (18) - sau tuturor celor din învățământul preuniversitar care au rezultate sub medie la evaluările realizate la disciplina „Limba și literatura română” -alin. (19).

40. Referitor la alin. (5) al art. 81, întrucât norma are caracterul unei dispoziții finale, reiterăm observația referitoare la plasarea acesteia în contextul dispozițiilor finale ale legii preconizate.

Cap. VI - Curriculumul național:

1. La alin. (2) și (3) ale art. 83 se impune indicarea actului prin care se aprobă trunchiul comun, respectiv curriculumul la decizia elevului din oferta școlii, inclusiv a autorității căreia îi revine sarcina elaborării, precum și termenul de aprobare.

2. În ceea ce privește art. 84 alin. 2 care reglementează studierea disciplinei religie referitor la soluția potrivit căreia ”Cererea scrisă este valabilă pe toată perioada de

¹⁴ Legea serviciilor publice de transport persoane în unitățile administrativ-teritoriale

¹⁵ Care, potrivit art. 20 din legea nr. 51/2006, avizează proiectele de acte normative elaborate și promovate de alte autorități ale administrației publice centrale, cu impact asupra domeniului său de activitate.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

școlarizare în învățământul preuniversitar sau până la schimbarea opțiunii.", apreciem că aceasta contravine Decizie nr. 669/2014: "Manifestarea liberă a opțiunilor implică în mod necesar inițiativa proprie a persoanei în sensul frecvențării disciplinei Religie, iar nu consumarea tacită sau refuzul expres. Exprimarea unei opinii din perspectiva prevederilor constituționale referitoare la libertatea conștiinței și a religiei aplicabile în domeniul învățământului religios trebuie să aibă întotdeauna un sens pozitiv (persoana alege să studieze religia), iar nu un sens negativ (persoana alege să nu studieze religia), întrucât în cea de-a doua ipoteză persoana este presupusă ca manifestând deja opțiunea de a studia, fiind nevoie să acționeze ulterior pentru excluderea sa din grupul de studiu. Or, o atare reglementare nu reprezintă altceva decât o constrângere a persoanei în manifestarea unei opțiuni, ceea ce de plano, contravine libertății conștiinței consacrată de Constituție. De aceea, statul îi este interzis să adopte soluții legislative care pot fi interpretate ca fiind lipsite de respect față de convingerile religioase sau filozofice ale părinților, motiv pentru care organizarea activității școlare trebuie să se subordoneze atingerii unui scop de conciliere în exercitarea funcțiilor pe care și le asumă în procesul de educație și de predare a religiei cu respectarea dreptului părinților de a asigura educația în conformitate cu propriile convingeri religioase. Ca parte a sistemului constituțional de valori, libertății de conștiință religioase îi este atribuit imperativul toleranței, în special în relație cu demnitatea umană garantată de art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală, ce domină ca valoare supremă întregul sistem de valori. Acest motiv exclude, de principiu, ca activitățile și comportamentele ce izvorăsc dintr-o anumită atitudine de credință ori de convingeri filozofice non-religioase să fie supuse sanctiunilor pe care statul le prevede pentru un asemenea comportament, indiferent de motivațiile de credință ale persoanei în cauză." Prin urmare, apreciem că este necesară reformularea normei în sensul prevederii că cererea pentru participarea la ora de religie se realizează fie pentru fiecare an școlar, fie pentru fiecare ciclul de învățământ preuniversitar, în sens contrar fiind încălcăt art. 29 din Constituție privind libertatea conștiinței și art. 1 alin. (3) privind statul de drept.

3. Propunem modificarea alin. (12) de la art. 85 astfel „(12) Planurile-cadru de învățământ pentru învățământul militar se elaborează în conformitate cu prevederile art. 38 alin. (3) și (4) .”, întrucât textul propus reia prevederile art. 38 alin. (3).

Cap. VII.- Scopul, structura și caracteristicile evaluărilor:

1. Cu referire la teza finală a art. 92 alin. (2), reiterăm exigențele de tehnică legislativă care impun explicitarea acronimelor la prima utilizare.
2. Teza initială a art. 95 alin. (5) are caracterul unei norme finale care trebuie să se regăsească în capitolul dedicat.
3. Cu referire la hotărârea Guvernului de la art. 100 alin. (7) apreciem necesară completarea dispoziției astfel încât să fie indicate la nivel primar criteriile de determinare a taxelor ce pot fi instituite.
4. La art. 101 alin. (2), pentru a asigura previzibilitate normei, se impune completarea acesteia astfel încât să rezulte că se conferă drept de acces la profesia relevantă pentru domeniul de certificare.
5. Apreciem necesară revederea sintagmei „obținerea certificării nivelului 4 de certificare” din cuprinsul art. 101 alin. (6) și corelarea acesteia cu noțiunea de „nivel de calificare” utilizată în contextul actului normativ analizat.

Cap. VIII - Drepturile și obligațiile beneficiarilor sistemului de învățământ:

1. În raport de dispozițiile art. 102 alin. (6), este necesară indicarea termenului în care va fi aprobat ordinul la care se face referire. La art. 102 alin. (1) nu este clară referirea la persoanele adulte înscrise într-o unitate de învățământ, fiind necesar să se utilizeze norma de trimitere pentru identificarea clară a acestor persoane adulte.
2. Propunem introducerea unui nou alineat după alin. (6) al art. 102: „(7) Prin excepție de la prevederile alin. (4), drepturile, îndatoririle, recompensele și sancțiunile aplicabile elevilor din unitățile de învățământ postliceal militar sunt prevăzute în regulamentele de organizare și funcționare ale acestora, care se aprobă prin ordin al ministrului de resort.”. Prin completarea articolului cu alineatul menționat, se urmărește clarificarea prevederilor privind sancțiunile din învățământul liceal militar și cele din învățământul postliceal militar. Aceste sancțiuni nu pot fi reglementate la fel, educația coercitivă a adulților fiind diferită de cea a copiilor/ tinerilor.
3. Alin. (8) și (9) ale art. 102 nu se integrează armonios în cuprinsul articolului din cauza lipsei de corelări cu celelalte alineate ale articolului.
4. Cu privire la alin. (3), (21) ale art. 103, reiterăm observația referitoare sistematizarea dispozițiilor conform art. 51 din Legea nr. 24/2000.
5. La art. 103 alin. (23) și art. 108 alin. (1) este necesară indicarea termenului înăuntrul căruia Guvernul are obligația de adopta hotărârile la care se face referire.
6. La art. 110 alin.(2) lit.aa) este neclară modalitatea prin care Ministerul Educației pune la dispoziția unităților de învățământ „resurse financiare” pentru furnizarea, la cerere, cadrelor didactice și elevilor a unor dispozitive - laptop sau tabletă, conectate la internet, pentru a putea participa la activitățile de e-learning. Trebuie ca textul să stabilească clar care este operațiunea juridică prin care aceste bunuri mobile sunt puse la dispoziție, cu respectarea regimului juridic al proprietății.
7. Din cuprinsul art.110 alin.(3) trebuie eliminată referirea la „organisme de specialitate”, precum și reformulată teza II din același alineat pentru asigurarea concordanței cu dispozițiile art.62-68 din Codul Administrativ referitoare la organizarea și funcționarea ministerelor, în ceea ce privește posibilitatea „organizării și finanțării de agenții și altor instituții, prin hotărâre a Guvernului” .
8. Art. 110 alin. (7) trebuie reformulat prin precizarea la nivel primar a condițiilor de organizare și funcționare a sistemului de învățământ preuniversitar în perioada situațiilor excepționale la care se face referire în text: stare de urgență, stare de alertă și stare de asediu, trimiterea la reglementări ale ministerului fiind neclară și susceptibilă de a genera incertitudine în aplicare.
9. La art.111 alin.(2) trebuie eliminată teza II deoarece are caracter redundant. Prevederile art. 111 alin. (3) trebuie reanalizate prin precizarea fără echivoc a faptului că întregul personal este preluat în noile structuri prin prezenta lege, potrivit regimului juridic aplicabil fiecărei categorii de personal. De asemenea, este necesar ca inițiatorul să aibă în vedere trimiterea la art. 408 și 518 din Codul administrativ, în măsura în care dispozițiile vizează și funcționari publici, precum și la art. 65 din Legea nr. 53/2003, după caz.

10. La art.111 alin.(4) este necesar ca inițiatorul să aibă în vedere „preluarea” nu transferul personalului care este angajat prin concurs pentru o perioadă determinată de timp, astfel încât să nu îi fie afectat statutul juridic. Sintagma „în conformitate cu dispozițiile regulamentelor de organizare și funcționare a acestora” trebuie eliminată deoarece preluarea are loc în temeiul legii, cu încadrarea în noua structură astfel cum, prevede alin.(3). La alin. (7) și (8), apreciem că trimitera la consultarea grupului parlamentar al minorităților naționale este lipsită de efecte juridice, având în vedere că acesta reprezintă un grup politic constituit la nivelul Parlamentului, neavând rolul unei autorități și instituții publice. În plus, nu se înțelege care este relevanța acestei consultări în condițiile în care inspectorii minorităților naționale sunt numiți prin concurs în condițiile prezentei legi.

11. De altfel, prevederile alin.(7) teza finală și (9) ale art.111 din proiect trebuie reformulate în acord cu prevederile art. 280 din Codul Administrativ, privitoare la numirea și eliberarea din funcție a conducerilor serviciilor publice deconcentrate¹⁶. În măsura în care directorul general și directorii generali sunt funcționari publici, notiune care trebuie expres inclusă în text, precizăm că CCR a reținut în jurisprudență sa următoarele (DCC nr. 172/2016, 306/2018): *“Având în vedere că statutul funcționarilor publici se reglementează prin lege organică, potrivit art. 73 alin. (3) lit. j) din Constituție, și înțând cont de faptul că aspectele esențiale privind ocuparea posturilor de execuție țin de nașterea raportului de serviciu, Curtea constată că aceste aspecte esențiale - cum sunt, spre exemplu, condițiile generale de participare la examen/concurs, condițiile de vechime necesară participării la examen/concurs, tipul probelor de examen/concurs, condițiile în care candidații sunt declarați „admiși” și posibilitatea de contestare - trebuiau reglementate prin lege organică, urmând ca regulile specifice procedurii de ocupare a funcțiilor de execuție să fie explicate și detaliate prin ordin al ministrului de resort. Or, acestea nu erau reglementate prin lege la data susținerii concursului a cărui anulare constituie obiectul cauzei în cadrul căreia s-a invocat excepția de neconstituționalitate. În consecință, Curtea constată că prevederile de lege criticate, care instituie reglementarea acestor aspecte prin acte administrative, contravin dispozițiilor art. 73 alin. (3) lit. j) din Constituție.”*

12. La art. 111 alin. (9) termenul de „concurs de selecție” este neclar și echivoc, observație valabilă și pentru art. 112 alin. (2) unde se utilizează sintagma „concurs public” (nu ar putea fi privat sau secret).

13. Art. 112 alin.(1) și (2) trebuie reanalizat prin precizarea fără echivoc a faptului că întregul personal ARACIP este preluat în noile structuri prin prezența lege, urmând ca încadrarea în structura organizatorică să se facă potrivit structurii organizatorice a acestora aprobată prin regulamentele de organizare și funcționare, potrivit regimului juridic aplicabil fiecărei categorii de personal. De asemenea, este necesar ca inițiatorul să aibă în vedere trimitera la art. 408 și 518 din Codul administrativ, în măsura în care dispozițiile vizează și

¹⁶ „(1) Conducătorul serviciului public deconcentrat care deține o funcție publică de conducere este numit și eliberat din funcție prin ordin al ministrului de resort sau al conducerului organului de specialitate al administrației publice centrale competență. Ordinul se comunică prefectului județului în care serviciul public deconcentrat este organizat sau are sediul ori prefectului municipiului București, după caz, în termen de 10 zile de la intervenirea acestora.

(2) Conducătorul serviciului public deconcentrat care are calitatea de angajat cu contract individual de muncă sau calitatea de angajat cu contract de management încheiate în condițiile legii și îndeplinește atribuțiile în condițiile prevăzute în cuprinsul contractului încheiat.”

funcționari publici, respectiv art. 65 din Legea nr. 53/2003, după caz. În plus, este necesară lămurirea sintagmei „concurs public” din cuprinsul alin. (2). Aceleăși observații sunt valabile și pentru art. 113.

14. Alin (8) al art. 112 trebuie eliminat prin raportare la dispozițiile alin.(2) potrivit cărora structura organizatorică și regulamentul de funcționare ale ARACIP se stabilesc prin hotărâre a Guvernului, în caz contrar vor coexista 2 categorii de dispoziții privitoare la ARACIP unele la nivel de lege, altele la nivel subsecvent de HG.

15. Alin.(14) al art.112 trebuie reformulat în integralitate, intenția de reglementare fiind dificil de determinat, deoarece acesta include mai multe ipoteze juridice. Din text trebuie eliminate referințile la Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului ARACIP care este parte a regulamentului prevăzut la alin. (2) deoarece includerea acestuia în HG trebuie reglementată la alin.(2). De asemenea, dispozițiile privitoare la Componența Consiliului ARACIP trebuie incluse într-un alineat distinct. Trebuie clarificat statutul „birourilor județene” de la alin. (16) înființate prin ordin al ministrului precum și natura funcției de „director”, iar în măsura în care aceasta este funcție publică devin aplicabile dispozițiile OUG nr.57/2019. Lămurirea regimului juridic al birourilor județene ARACIP are incidentă și în ceea ce privește aprobarea prin hotărâre a Guvernului a numărului de posturi, a structurii organizatorice și a regulamentului de organizare și funcționare a acestora, deoarece soluția este derogatorie de la art. 62 din Codul Administrativ. Teza I a lit.b) a alin. (16) trebuie eliminată deoarece constituie paralelism legislativ cu teza finală a alin.(15). Observația este valabilă și pentru alin.(19)- teza I. Procedura de ocupare a posturilor prevăzută la alin.(16) lit.b) teza II nu poate forma obiect de reglementare al unui HG, acesta fiind stabilită la nivel de lege. Nu poate fi dedusă intenția de reglementare de la alin.(19) potrivit căreia numărul maxim de posturi va fi cel puțin egal cu numărul de posturi din cadrul ARACIP, de vreme ce acesta este stabilit prin HG, sens în care norme trebuie fie reformulată fie eliminată. După cum rezultă din teza finală a alin.(19) intenția este și de preluare a personalului din cadrul inspectoratelor școlare județene/Inspectoratul Școlar al Municipiului București care îndeplinește atribuții de inspecție generală și inspecție tematică. În acest caz, intenția de reglementare trebuie redată în alin.(1) de următoarea manieră: „Se înființează ...prin reorganizarea Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar, care se desființează, și prin preluarea atribuțiilor și personalului care exercită atribuții de inspecție generală și inspecție tematică de la inspectoratele școlare județene...” Alin.(20)-(22) au caracterul unor norme tranzitorii, fiind necesar a fi reconfigureate în integralitate cu redarea clară a intenției de reglementare și a succesiunii și ierarhiei actelor normative și eliminarea paralelismelor legislative și a exprimărilor redundante¹⁷. Astfel trebuie să rezulte fără echivoc: faptul că în termen de 45 zile de la data intrării în vigoare a HG se va face încadrarea personalului în numărul maxim de posturi aprobat și în noua structură organizatorică, că până la ocuparea prin concurs a posturilor pot fi detașate persoane pe posturile vacante, la solicitarea președintelui, dar în conformitate cu prevederile Codului Muncii, dispunerea acestei detașări prin ordin al ministrului, fiind posibilă doar în măsura în care aceștia sunt într-un raport de muncă/serviciu cu Ministerul Educației.

Dispoziția potrivit căreia „La nivelul fiecărui județ, DJIP/DMBIP va desemna cel puțin 3 persoane detașate din personalul propriu, cu respectarea criteriilor de competență

¹⁷ Ex: „Atribuțiile, sarcinile și răspunderile individuale ale personalului se stabilesc prin fișa postului, pe baza regulamentului de organizare și funcționare”

MINISTERUL JUSTIȚIEI

profesională”, este lipsită de claritate și previzibilitate, fiind dificil de determinat obiectivitatea unor asemenea criterii și mecanismul prin care vor fi „desemnați”.

Observația este valabilă și pentru funcțiile de directori ai birourilor județene care par a avea calitatea de funcționari publici, în măsura în care sunt preluăți de la actualele inspectorate. Or, în această ipoteză, devin incidente considerentele din DCC nr. 172/2016, 306/2018 privitoare la regimul funcției publice. De la alin.(24) trebuie eliminată teza finală, deoarece HG este dată în executarea legii, și nu invers după cum rezultă din formularea acestui alineat.

16. La art.113 trebuie reevaluate și reformulate în mod corespunzător prevederile alin. (4) - (6) astfel încât să reiasă clar care este forma de reorganizare a Caselor Corpului didactic și faptul că aceasta are loc în temeiul legii, iar prin ordin al ministrului pot fi reglementate aspecte subsecvente acestei reorganizări. Astfel personalul, patrimoniul, atribuțiile Caselor se preiau (nu transferă cum spune textul) în temeiul legii.

17. Observația de mai sus este valabilă și pentru art.114 din conținutul căruia trebuie să rezulte care activități anume preiau DJIP/DMBIP și care sunt preluate de CCD (aparent acestea se regăsesc deja la art.111 și art. 113 din proiect), iar această operațiune are loc doar în temeiul legii (nu protocol). Preluarea patrimoniului (înțeles ca totalitate a drepturilor și obligațiilor, deci inclusiv administrare și/sau proprietate) sau a patrimoniului aferent activității preluate, după caz se va face prin protocol încheiat într-un termen expres prevăzut de lege, iar personalul (întreg/sau cel care exercită atribuțiile aferente activităților preluate) este preluat în temeiul legii, deci nu considerat transferat.

18. La alin.(2) se va reformula prin utilizarea normei de trimitere la art.111 alin.(4) ordinul privitor la DJIP, respectiv art.113 alin.(5) ordinul privitor la CNFDC, data desființării urmând a fi cea la care se încheie protocole de predare-primire a patrimoniului, deoarece structura trebuie să existe pentru a se semna protocolul în discuție. Se va avea în vedere că noile structuri se înființează iar vechile structuri se desființează la data intrării în vigoare a prezentei legi. Alin.(3) - (4) și (6) - (7) se vor reformula, având în vedere subrogația de la alin.(1) dar și cu includerea „actelor normative” de maniera denumirea... se înlocuiește cu denumirea...”. De asemenea, alin.(5) va fi reformulat, conform celor de mai sus și repoziționat la art.112 privitor la ARACIIP. Atribuția instituită pentru prefect trebuie motivată și coroborată cu art.258 lit.f) și art.259 din Codul Administrativ.

19. Art.116 trebuie revizuit și reformulat în integralitate astfel încât din alin (1) să reiasă cum se înființează fiecare dintre cele două instituții, respectiv CNCE și IȘE. Intenția de reglementare pare a fi preluarea unor activități, respectiv a personalului (funcționari publici și contractuali) care îndeplinește respectivele activități din actualul Centrul Național pentru Politici și Evaluare în Educație, și a patrimoniului aferent activităților preluate de fiecare pe bază de protocol, încheiat în termenul expres prevăzut de lege. Astfel, vor fi avute în vedere prevederile art. 232 și următoarele din Codul civil privind reorganizarea persoanei juridice în ceea ce modurile de reorganizare ale acesteia respectiv fuziune, divizare, transformare, respectiv efectele juridice ale reorganizării pentru fiecare dintre modalitățile prevăzute de Cod. De asemenea, CNCE și IȘE se subrogă, în toate drepturile, obligațiile, contractele, deciziile de finanțare, ordinele de finanțare, acordurile și litigiile instituției, corespunzătoare activității preluate.

Toate bunurile mobile și imobile aflate în administrarea sau, după caz, în proprietatea se circumscrui noțiunii de patrimoniu însă, legea este cea care trebuie să reglementeze

împărtărea la „în mod echitabil, în funcție de specificul activităților, cu aprobarea ministrului educației” - precum și referirea la OUG 68/2019, urmează a fi eliminate Alin.(4) respectiv (8) vor cuprinde exclusiv referirea la aprobarea în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentei legi prin HG a Regulamentului de organizare și funcționare, (structura organizatorică, va fi o anexa a acestuia) iar „funcțiile și atribuțiile aparatului propriu al CNCE/IȘE” va fi eliminată deoarece aprobarea funcțiilor sau atribuțiilor unei instituții publice nu sunt de domeniul de reglementare al unui HG. (eventual pot fi detaliate subsecvent atribuțiile prevăzute de lege la alin.(3) de ex.). Va fi eliminată și referirea la „posturile prevăzute, în condițiile legii, pentru funcționari publici și personal contractual”.

Potrivit art.408 din O.U.G. nr.57/2019 privind Codul Administrativ, “pentru respectarea drepturilor la carieră ale funcționarilor publici, în cuprinsul actelor normative sau administrative privind modificări ale organigramei, reorganizări sau desființări de structuri, în situația în care sunt afectate și funcții publice, autoritățile și instituțiile publice inițiatore din administrația publică centrală și locală sunt obligate să prevadă un termen de minimum 30 de zile în vederea aplicării procedurilor legale prevăzute de prezentul cod”. Prin urmare, este necesară revizuirea termenului propus la alin.(6) și (11).

Alin.(5) și (9) pot fi comasate având un conținut similar cu referirea la cele două persoane juridice.

Data la care se desființează Centrul Național pentru Politici și Evaluare în Educație, va fi data la care intră în vigoare HG de la alin.(4) și (8), pentru că persoana juridică trebuie să existe pentru a semna protocoalele de predare-primire.

20. La art.117 se va preciza natura juridică centrelor, termenul de adoptare prin HG a Regulamentului de organizare și funcționare, (structura organizatorică, va fi o anexa a acestuia) iar atribuțiile cel puțin la nivel generic vor fi reglementate în lege, și eventual pot fi detaliate subsecvent în HG. Totodată, nu rezultă din text dacă centrele respective funcționează în prezent sau vor fi înființate ca urmare a intrării în vigoare a legii.

21. La art.118 se va preciza natura juridică a UFIP, termenul „organism de specialitate” nefiind consacrat normativ (posibil organ de specialitate care poate fi înființat în subordinea unui minister cu avizul Curții de Conturi). În raport de natura juridică se va reformula și alin.(2), iar sintagma „în vederea profesionalizării activității” va fi eliminată deoarece nu are relevanță juridică, de vreme ce obiectivele sunt stabilite la alin.(3), iar nivelul actului prin care se aprobă organizarea și funcționarea va fi stabilit în consecință. (ordin sau HG).

22. Art. 119 și art. 120 prin care se înființează CNITTD ca organ de specialitate (se va elimina referirea la instituție publică) va fi revizuit prin stabilirea datei la care va fi reorganizat Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic și a modalității de reorganizare (probabil desființare/schimbare a denumirii) în conformitate cu art. 232 și următoarele din Codul civil, termenului în care va fi inițiat HG de organizare și funcționare. Preluarea personalului, a patrimoniului CNDIPT precum și atribuțiile generice, conform Codului Administrativ ale noii instituții vor fi expres menționate de lege. (a se vedea și observațiile de mai sus)

23. Observațiile de mai sus sunt valabile și pentru art.121, unde în plus trebuie stabilit raportul cu Institutul Limbii Române, prevăzut la art.11 din Legea 1/2011 (au aceeași denumire sau sunt alte persoane juridice), iar referirea la „obiect de activitate” va fi

MINISTERUL JUSTIȚIEI

înlocuită cu scop/atribuții pentru asigurarea coerenței limbajului normativ. Pentru alin.(2) menționăm că potrivit art.38 alin.(3) din Legea 24/0000 verbele se utilizează la timpul prezent, forma afirmativă, pentru a se accentua caracterul imperativ al dispoziției respective.

24. La art.122 precizăm că potrivit art. 3 din OUG nr.57/2019 autoritățile administrației publice locale sunt: consiliile locale, primarii și consiliile județene, prin urmare în lege trebuie prevăzut la care „autorități” se face referire. De asemenea se vor revizui dispoziții cum sunt: „asigură fonduri pentru organizarea și desfășurarea olimpiadelor și a concursurilor școlare locale/județene/ale municipiului București, aprobate prin ordin al ministrului educației” deoarece este încălcăt principiul autonomiei locale prevăzut la art. 120 din Constituție, iar lit.s) va fi eliminată fiind lipsită de relevanță.

25. Art. 123 alin. (6) privind componența consiliului de administrație în învățământul particular și confesional, apreciem că soluția nu se corelează cu forma de organizare specifică a acestor unități particulare. În cazul acestora, în ceea ce privește organele de conducere se aplică regulile din legislația specifică formei juridice, crearea unui regim juridic hibrid fiind de natură să genereze incertitudine în aplicare. Includerea unui reprezentant al consiliului local este de natură să afecteze autonomia funcțională a unității de învățământ particulară care exprimă libertatea de voință a celui care deține dreptul de proprietate.

26. La art. 127 alin.(5) și (6) necesită reformulare pentru exprimarea clară a intenției de reglementare dar și recorelarea celor două texte deoarece alin.(5) nu face referire la Ghid.

La art. 127 alin. (11) ce vizează interoperabilitatea între diferite baze de date care se realizează în baza unor protocoale încheiate între Ministerul Educației și alte minister sau autorități de care aparțin instituțiile care gestionează celelalte baze de date de la nivel național, apreciem că este necesar să fie stabilite la nivel primar elementele privind stocarea și retenția datelor cu caracter personal precum și transferul de date astfel încât să fie respectate garanțiile privind protecția datelor cu caracter personal în sensul jurisprudenței CCR¹⁸. De asemenea, apreciem că este necesar punctul de vedere al Autorității Naționale de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal, în calitate de autoritate publică centrală autonomă cu competență generală în domeniul protecției datelor personale.

Astfel, învederăm faptul că transferul de date interinstituțional trebuie realizat în temeiul unui act administrativ cu caracter normativ pentru respectarea necesității asigurării cerințelor de transparentă stabilite de art. 5 și art. 12 din Regulamentul UE 2016/679, fiind incidente și considerentele reținute de CJUE în Cauza C-201/14, Bara contra României¹⁹, iar nu prin protocoale încheiate în acest sens.

În aceste condiții, în măsura în care bazele de date cuprind date cu caracter personal, precizăm că este necesară completarea dispozițiilor preconizate astfel încât să se

¹⁸ A se vedea spre exemplu Decizia CCR nr. 498/2018.

¹⁹ „articolele 10, 11 și 13 din Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 octombrie 1995 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date trebuie interpretate în sensul că se opun unor măsuri naționale precum cele în discuție în litigiul principal, care permit unei autorități a administrației publice a unui stat membru să transmită date personale unei alte autorități a administrației publice și prelucrarea lor ulterioră, fără ca persoanele vizate să fi fost informate despre această transmitere sau despre această prelucrare”.

reglementeze, la nivel primar, aspecte precum: persoanele care au acces la aceste date, durata perioadei de stocare, modalități de ștergere a datelor personale după expirarea perioadei de stocare („dreptul de a fi uitat”), garanții pentru asigurarea protecției datelor cu caracter personal, precum și orice alte aspecte care sunt considerate necesare în asigurarea respectării reglementărilor privind confidențialitatea și protecția acestor date. Totodată, este necesar a se avea în vedere că prelucrarea datelor cu caracter personal se realizează numai cu respectarea Legii nr. 190/2018²⁰, iar procedura de prelucrare trebuie reglementată la nivelul normelor primare.

Cap. X - Finanțarea și baza materială a învățământului preuniversitar:

1. Întrucât legea preconizată are ca obiect de reglementare învățământul preuniversitar, pentru a asigura previzibilitate normei apreciem necesar ca în cuprinsul art. 129 alin. (1) să fie indicat procentul alocat pentru finanțarea acestui sistem de învățământ.
2. Cu referire la alin. (2) al art. 129, semnalăm că, *de lege lata*, salarizarea personalului plătit din fonduri publice este reglementată prin Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice. În măsura în care este necesară instituirea unei derogări de la dispozițiile legii menționate, se impune reformularea normei conform art. 63 din Legea nr. 24/2000 și justificarea corespunzătoare a soluției în expunerea de motive a proiectului de lege.
3. La art. 130 alin. (2) teza I reia prevederile art. 32 alin. (4) teza I din Constituție și are efect declarativ; dacă, în mod concret în realitate învățământul de stat nu se poate desfășura efectiv doar cu resursele asigurate de stat, fără participarea părintilor sau a altor persoane.
4. În raport de dispoziția de la art. 133 alin. (7), este necesar a se avea în vedere indicarea termenului în care trebuie să fie adoptată hotărârea la care se face referire precum și corelarea acestuia cu dispozițiile art. 244 alin. (10) - potrivit cărora finanțarea de bază și cea complementară în baza și în limitele costului standard se aplică începând cu anul școlar 2024-2025.
5. La art. 133 alin. (9) semnalăm că dispozițiile lit. b) și c) ale alin. (2) la care se face trimitere se referă la unități de învățământ acreditate și nu unități „autorizate”, astfel că este necesar a asigura corelarea terminologică a dispozițiilor.
6. Noțiunea de „contract complementar” la care se face referire în alin. (4 și (5) ale art. 134 are un caracter sui generis, astfel că este necesară indicarea caracteristicilor sale esențiale, pe baza cărora să poată fi stabilit regimul juridic aplicabil, în caz contrar fiind incidente regulile din teoria generală a obligațiilor.
7. Cu referire la art. 134 alin. (9) semnalăm că nu rezultă care sunt criteriile de diferențiere dintre factorii de corecție și factorii de ajustare la care se face referire, fiind necesară clarificarea intenției de reglementare.

²⁰ privind măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor)

MINISTERUL JUSTIȚIEI

La art. 134 alin. 16 sintagma "în sarcina autorităților administrativ-teritoriale locale" este necesar să fie înlocuită cu sintagma în sarcina autorităților administrației publice locale.

8. Art. 137 alin. (1) este neclar, de natură să genereze incertitudine în aplicare în ceea ce privește înființarea de activități finanțate integral din venituri proprii. Astfel, deși în teza întâi se utilizează sintagma "conform legii", înființarea de activități finanțate integral din venituri proprii se aprobă prin hotărâri ale autorităților deliberative ale administrației publice locale pentru unitățile de învățământ a căror finanțare nu este asigurată exclusiv de la bugetul local, existând o necorelare cu prevederile art. 67 alin. 1 lit. a și art. 71 alin. (1) din Legea nr. 273/2006.

La art. 139 alin. 2 cu privire la soluția normativă care prevede că autoritățile locale pot efectua din veniturile proprii, pentru imobilele trecute în administrarea lor cheltuieli de întreținere, apreciem că în măsura în care sunt avute în vedere bunuri proprietate publică a statului norma este de natură să afecteze art. 136 și art. 120 din legea fundamentală, dreptul de administrare asupra bunurilor proprietate publică a statului neputând fi constituit în favoarea unităților administrativ-teritoriale.

9. La art. 139 alin. (6) este incertă intenția de reglementare, fiind necesară reformularea astfel încât să rezulte care este semnificația verbului „susține”, respectiv care este modalitatea de exterforizare a susținerii acordate de minister.

10. Cu referire la alin. (11) al art. 140, reiterăm observația anterioară referitoare la faptul că operațiunea de preluare a unităților de educație extrașcolară necesită o justificare obiectivă și temeinică iar norma primară ar trebui să stabilească clar termenul minim pentru care trebuie respectată destinația și sancțiunea care intervine în ipoteza nerespectării acesteia.

V. Referitor la Titlul I Cap. X Secțiunea 3 - Baza materială a învățământului preuniversitar:

1. Cu privire la art. 141 alin. (1), precizăm că modalitățile de exercitare a proprietății publice sunt expres și limitativ stabilite de art. 136 alin. (4) teza a II-a din Constituție și reglementate prin lege organică. Modalitățile prin care se exercită dreptul de proprietate publică sunt expres și limitativ prevăzute de art. 136 alin. (4) din Constituție și au în vedere: dreptul de administrare, dreptul de concesiune și dreptul de folosință gratuită - ca drepturi reale, respectiv dreptul de închiriere - ca drept de creanță.

Astfel, drepturile reale asupra bunurilor proprietate publică a statului se constituie, se exercită și încetează în regim de drept public, completat, cu respectarea art. 554 alin. (2) din Codul civil, și cu unele elemente de drept privat. Prin urmare, constituirea dreptului de administrare, ca modalitate de exercitare a dreptului de proprietate publică a statului, se va realiza numai cu respectarea prevederilor art. 298 și urm. din Codul administrativ privind darea în administrare a bunurilor proprietate publică.

În plus, cu titlu general, precizăm că asupra aceluiași bun din domeniul public nu pot fi constituite, în mod simultan, mai multe drepturi reale ca modalități de exercitare a dreptului de proprietate publică, astfel încât constituirea unui anumit drept real exclude posibilitatea constituirii simultane a unui alt drept real asupra aceluiași bun²¹.

²¹ A se vedea V. Stoica, op. cit., pag 208 și 218

MINISTERUL JUSTIȚIEI

De asemenea, este necesară clarificarea tezei finale potrivit căreia „*unitățile de învățământ confesional aparțin, în funcție de entitatea care le-a înființat, uneia dintre cele două forme de proprietate*.”.

Astfel, în considerarea celor expuse mai sus, prin raportare la regimul constituțional al dreptului de proprietate publică, precizăm că norma propusă la alin. (2) privind exercitarea dreptului de administrare „*prin delegare*” de către consiliile de administrație ale unităților de învățământ este de natură să excedeze cadrului constituțional al art. 136 referitor la modalitățile de exercitare a proprietății publice. Observația este valabilă și pentru alin. (3) și (4).

În plus, normele propuse la alin. (2) și (3) potrivit cărora terenurile și clădirile în cauză fac parte din domeniul public local, respectiv din domeniul public județean, urmează a fi reconsiderate prin raportare la titularii dreptului de proprietate publică, care, potrivit art. 136 alin. (2) din Constituție sunt statul și unitățile administrativ-teritoriale. De asemenea, este necesar a fi avute în vedere considerentele reținute prin Decizia CCR nr. 1/2014 (par. 186-191), prin care s-a statuat, în esență, că „*potrivit art. 867 din Codul civil, dreptul de administrare se constituie, după caz, prin hotărâre a Guvernului, a consiliului județean, respectiv a Consiliului General al Municipiului București sau a consiliului local, prin acte administrative cu caracter individual, de încredințare a bunurilor proprietate publică regiilor autonome sau, după caz, autorităților administrației publice centrale sau locale și altor instituții publice de interes național, județean sau local, autoritățile care îl constituie având și dreptul de a controla modul în care este exercitat dreptul de administrare de către titularul său. (...) Mai mult, transmițând însuși dreptul de proprietate publică către unitatea administrativ-teritorială, statul nu poate constitui, în același timp și dreptul de administrare în favoarea autorităților administrației publice locale, întrucât nu mai este titularul dreptului de proprietate publică corespunzător, pe care tocmai l-a transmis.*”.

Alin. (2), deși stabilește anumite bunuri că fiind în proprietatea publică locală, restrâne autonomia locală, deoarece stabilește și cine este titularul dreptului de administrare. Observația este valabilă și pentru alin. (3).

În plus, nu se înțelege care este titularul dreptului de proprietate din utilizarea sintagmei „*sunt de drept proprietatea acestora*” și nici care sunt efectele juridice ale proprietății de drept. Aceeași observație este valabilă și pentru alin. (3).

La alin. (2), (3) și la alin. (4) este necesară reanalizarea normelor întrucât consiliile de administrație ale unităților de învățământ nu pot fi titularele dreptului de administrare, aceste consiliile fiind organele executive de conducere ale unităților de învățământ.

Alin. (6) necesită revizuire, prin raportare la modalitățile de exercitare a dreptului de proprietate publică, care, potrivit art. 297 alin. (1) Cod administrativ, pot fi: darea în administrare, concesionarea, închirierea și darea în folosință gratuită.

La alin. (14), precizăm că pentru a se asigura respectarea principiului legalității incriminării și principiului securității juridice consfințit prin art. 1 alin. (5) din Constituție, este necesar să se clarifice în cuprinsul normei aspecte precum: subiectul activ, elementul material al laturii obiective, forma de vinovăție. În forma actuală norma este imposibil de aplicat având în vedere trimiterile efectuate la mai multe aliniate din același articol prin lipsa de configurare a elementelor constitutive ale unei infracțiuni.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Alin. (15) este contrar prevederilor art. 332 și urm. din Codul administrativ referitoare la închirierea bunurilor proprietate publică, care stabilesc actul administrativ prin care se realizează închirierea, conținutul acestuia, precum și procedura aplicabilă, dispoziții legale care nu impun necesitatea obținerii unui aviz conform din partea unei instituții publice. Inițiatorul urmează a reanaliza norma juridică eventual prin instituirea unei derogări de la cadrul general reprezentat de Codul administrativ, cu justificarea clară, expresă, rațională a derogării instituite.

2. Totodată, art. 142 necesită revizuire și clarificare, în special, asupra regimului juridic al bunurilor imobile la care norma face referire (proprietate publică sau privată), precum și asupra titularului dreptului de proprietate. În măsura în care bunurile imobile fac parte din domeniul public, precizăm că în acest caz, titularii ai dreptului de proprietate pot fi statul sau unitățile administrativ-teritoriale, potrivit art. 136 alin. (2) din Constituție, și nicidecum Ministerului Educației, unitățile de învățământ preuniversitar din sistemul învățământului de stat, consiliile locale, județene sau Consiliul General al Municipiului București.

În măsura în care norma vizează înscrierea în cartea funciară a unui drept de administrare, este necesar să se évalueze în ce măsură unitățile de învățământ preuniversitar din sistemul învățământului de stat pot fi titulare al unui astfel de drept, în special acele unități care nu au personalitate juridică.

Așadar, în considerarea aspectelor învederate mai sus, precizăm că, normele prevăzute la art. 141 și art. 142, în forma în care au fost prezentate în proiect, sunt de natură să excedeze cadrului constitucional al art. 136 referitor la modalitățile de exercitare a proprietății publice, fiind astfel necesară reconsiderarea și revizuirea acestora.

La art. 142 teza finală este necesar să fie eliminată, deoarece nu există dispoziții legale aplicabile situației de "privatizare" a unităților de învățământ preuniversitar de stat. În speță, OUG 88/1997 și Legea 137/2002 care constituie dreptul comun în materie de privatizare nu vizează sub nici o formă unități de învățământ.

Cap. XI privind răspunderea contravențională:

Cu privire la regimul sancționatoriu propus la art. 143 din proiect, semnalăm că normele care instituie contravenții nu satisfac, în opinia noastră, condițiile de claritate, precizie, previzibilitate și accesibilitate statuate în mod constant în jurisprudența instanței de contencios constitucional. În acest sens, menționăm faptul că printr-o decizie recentă²², Curtea a statuat că *"dreptul contravențional, asemenea dreptului penal, are un caracter subsidiar, intervenind doar acolo unde alte mijloace juridice nu sunt suficiente pentru protejarea anumitor valori sociale. În aceste condiții, actele normative cu putere de lege și actele administrative cu caracter normativ prin care se stabilesc și se sancționează contravenții trebuie să întrunească toate condițiile de calitate ale normei: accesibilitate, claritate, precizie și previzibilitate"* (Decizia nr. 152 din 6 mai 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, paragraful 130). Stabilirea faptelor a căror săvârșire constituie contravenții trebuie realizată cu respectarea acestor exigențe, iar

²² Decizia nr. 457/2020 referitoare la admiterea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 4 alin. (3) și (4), precum și ale art. 65 lit. s) și ș), ale art. 66 lit. a), b) și c) în ceea ce privește trimiterile la art. 65 lit. s), ș) și t) și ale art. 67 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 55/2020 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea efectelor pandemiei de COVID-19, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 578/2020.

nu lăsată, în mod arbitrar, la libera apreciere a agentului constatator, fără ca legiuitorul să fi stabilit criteriile și condițiile necesare operațiunii de constatare și sancționare a contravențiilor. Totodată, în lipsa unei reprezentări clare a elementelor care constituie contravenția, judecătorul însuși nu dispune de reperele necesare în aplicarea și interpretarea legii, cu prilejul soluționării plângerii îndreptate asupra procesului-verbal de constatare și sancționare a contravenției.

Astfel, din cuprinsul normelor de trimisare nu rezultă care sunt elementele constitutive ale contravenției sub aspectul laturii obiective și subiective. În acest sens, este necesară reanalizarea faptelor care constituie contravenții și formularea acestora de o manieră care să corespundă cu exigențele de claritate, previzibilitate și accesibilitate statuate în jurisprudența Curții Constituționale.

1. În concret, norma de la art. 143 alin. (1) lit. a) instituie drept contravenție nerespectarea art. 14 alin. (1) („*Părinții sau reprezentantul legal asigură participarea la cursuri a beneficiarului primar pe întreaga perioadă a învățământului obligatoriu.*”), din culpă, în sensul interzicerii participării beneficiarului direct la activitățile educaționale obligatorii. Astfel, forma de vinovăție prevăzută, culpa, nu se corelează cu elementul material al laturii obiective în varianta interzicerii participării, care ar putea preciza că fapta trebuie săvârșită cu intenție ca formă de vinovăție. În plus, fapta contravențională instituită pare a se suprapune cu prevederile art. 380 Cod penal, care incriminează drept infracțiune fapta părintelui sau persoanei căreia i-a fost încredințat, potrivit legii, un minor și care, în mod nejustificat, îl retrage sau îl împiedică prin orice mijloace să urmeze cursurile învățământului general obligatoriu, aspect de natură să conducă, pe de o parte, la o posibilă necorelare cu prevederile Codului penal, dar și la o confuzie în rândul destinatarilor normei și a persoanelor/autorităților ce au calitate de organ de aplicare a legii, întrucât va fi dificil de apreciat asupra încadrării faptei drept contravenție sau infracțiune, iar pe de altă parte, la înfrângerea principiului privind dubla incriminare.

Așadar, norma legală, în forma în care este propusă, este de natură să conducă la afectarea principiului legalității incriminării și principiului securității juridice consfințit de art. 1 alin. (5) din Constituție.

În plus, sanctiunea alternativă privind „*muncă echivalentă în folosul comunității*” nu se corelează cu art. 5 alin. (2) lit. c) din OG nr. 2/2001 care instituie drept sanctiune contravențională principală „*prestarea unei activități în folosul comunității*”.

2. Norma de la art. 143 alin. (1) lit. b), instituie drept contravenție nerespectarea dispozițiilor art. 11, sancționată cu amendă cuprinsă între 1.000 și 5.000 de lei. Însă, nici din cuprinsul art. 11, nici din conținutul normei de incriminare nu se poate distinge, cu precizie subiectul activ al faptei și elementul material al laturii obiective, cu atât mai mult cu cât norma la face se face trimisare reglementează, cu titlu general, cu privire la interzicerea discriminării, în orice formă de manifestare, în unitățile de învățământ preuniversitar și în toate spațiile destinate educației și formării profesionale, precum și în cadrul activităților desfășurate în mediul online de unitățile de învățământ preuniversitar.

De asemenea, norma propusă nu se corelează cu art. 103 din proiect. Deși subiectul activ al normei de incriminare este directorului unității de învățământ preuniversitar, din cuprinsul art. 103 nu rezultă în mod expres obligația directorului de a acorda respectivele burse.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

Prin urmare, în absența clarificării tuturor acestor aspecte, normele propuse au caracter neclar, imprevizibil și nu asigură predictibilitate destinaților, aspecte de natură să afecteze art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală.

Referitor la Titlul II:

Precizăm că soluțiile normative propuse sunt prezentate de o manieră neclară, imprevizibilă și imprecisă, astfel că nu se poate distinge intenția de reglementare. Astfel, am identificat o serie de neclarități/exprimări echivoce/termeni improprii stilului normativ, aspecte care pot constitui vicii de neconstituționalitate, constând în lipsa de accesibilitate, claritate și previzibilitate, aspecte esențiale ale calității legii, conform art. 1 alin. (5) din Constituție.

1. Este necesară clarificarea obiectului de reglementare, astfel cum rezultă din art. 144, întrucât din textul propus nu se poate distinge ce vizează, în concret, reglementarea cadrului general și *integrator* al învățării pe tot parcursul vieții și nici organizarea sau *certificarea* la nivelul de calificare obținut în cadrul instituțiilor de învățământ preuniversitar.
2. La art. 147 alin. (1) este necesar să se clarifice ce presupune „învățarea în contexte formale, nonformale sau informale în contextul învățării pe tot parcursul vieții” și care este diferența dintre aceste forme de învățare și „învățarea permanentă” prevăzută la art. 149.
3. Apreciem necesară clarificarea intenției de reglementare a normei de la art. 149, fiind necesar, în opinia noastră, să se reglementeze aspecte precum: statutul și regimul juridic al centrelor comunitare de învățare permanentă, diferența dintre acestea și centrele de tineret, modalitatea de organizare și funcționare, componență. Observația este valabilă și pentru art. 154 care face referire la Grupul Național pentru Asigurarea Calității în Educație și Formare Profesională.
4. De asemenea, art. 151 teza finală, privind obținerea unor venituri de către centrele comunitare de învățare permanentă necesită clarificări, întrucât nu este clar cum urmează aceste centre să realizeze venituri, prin raportare la atribuțiile pe care le au conform art. 152 (ex. realizează studii și analize, oferă servicii educaționale pentru copii, tineri și adulți, oferă servicii de informare, orientare și consiliere, etc). În plus, este necesară corelarea atribuțiilor prevăzute la art. 152 cu rolul centrelor comunitare de învățare permanentă de a implementa politicile și strategiile în domeniul învățării pe tot parcursul vieții la nivelul comunității, potrivit art. 149.
5. Definiția propusă la art. 153 necesită revizuire, întrucât aceasta are caracter circular, norma definind un concept prin el însuși.

Raportat la Titlul III, arătăm următoarele:

1. La art. 161 norma trebuie reformulată pentru claritate și coerentă, având în vedere că setul de standarde este aprobat prin hotărâre a Guvernului iar nu profilul, iar la alin.(2) metodologia privind profilul profesional al cadrului didactic, este aprobată prin ordin al

ministrului educației. Nu se înțelege ce anume vizează sintagma „valoare instrumentală pentru formarea inițială și continuă și pentru managementul în cariera didactică”, fiind necesară înlocuirea ei și reformularea celor două alineate. De asemenea trebuie stabilit termenul de adoptare al HG-ului /ordinului.

2. La art. 163, considerăm că referirea în cuprinsul normelor propuse ar trebui să vizeze inaptitudini de ordin medical sau psihocomportamental, prin utilizarea unei terminologii unitare. De asemenea, trebuie circumstanțiate mai clar: situațiile de „*incompatibilitățile de ordin medical*”, precum și „*inaptitudinea profesională de natură psihocomportamentală*” care împiedică încadrarea și determină încetarea calității de cadru didactic, deoarece constituie limitări ale dreptului fundamental la exercitarea unei profesii, potrivit art. 41 din Constituție și orice condiție limitativă pentru accesul la o profesie trebuie reglementat clar la nivelul legii. Orice limitare adusă libertății de alegere a profesiei trebuie să fie stabilită la nivel de lege, să fie proporțională, rezonabilă și să nu afecteze substanța dreptului. Reglementarea acestor limitări prin ordin al ministrului educației și al ministrului sănătății este neconstituțională în raport cu art. 41 și art. 53 din Constituție.

La alin. (6) lit. a) nu se poate determina care este legătura cu demnitatea funcției didactice a desfășurării unei activități comerciale în incinta unității de învățământ sau în zona limitrofă, această activitate putând constitui eventual un conflict de interes. La alin. (7) și (8) este necesar să se reglementeze și procedura pentru constatarea stării de incompatibilitate.

La alin. (9), considerăm că norma propusă nu se integrează armonios în structura art. 163.

3. La art. 164 alin.(2) se instituie o interdicție fără a se reglementa și sancțiunea legală care să dea eficiență și să oblige la conformare față de comportamentul interzis. În absența oricărei sancțiuni, orice interdicție devine optională, iar nu obligatorie. Teza finală a alin.(4) va fi reformulată, astfel: „modelul Registrului declarărilor de interes și procedura de declarare.... se aprobă prin ordinul al Ministerului Educației în termen de....de la data intrării în vigoare a prezentei legi.”

4. Art.165 alin.(1) se va corobora cu art. 161 prin utilizarea unei terminologii unitare și a normei de trimitere, asigurându-se coerența reglementării. În plus, la alin. (1) este necesar să fie stabilit actul prin care sunt reglementate toate soluțiile normative propuse.

5. Art.166 alin.(2) se va reformula de o manieră clară și previzibilă, astfel încât să rezulte ce anume se reglementează prin HG, respectiv perioada, condițiile și modul de desfășurare a practicii pedagogice sau categorii de unități de învățământ de aplicație și.a.m.d., având în vedere că HG este un act subsecvent legii dat în aplicarea acesteia.

Este necesar ca inițiatorul să reanalizeze plasarea art. 166-168 în legea învățământului preuniversitar, textele fiind specifice legii învățământului superior. În acest context, apreciem că reglementarea masteratului didactic cu toate componentele sale ar trebui reglementat în legea învățământului superior, în prezența lege urmând să fie utilizată norma de trimitere în conformitate cu art. 50 din Legea nr. 24/2000.

6. Art. 169 pare eliptic întrucât nu se precizează care este actul prin care se finalizează examenul de licențiere și care este procedura de repartizare a celor care au promovat acest examen și a criteriilor în baza cărora se realizează această repartizare. De asemenea alin.(5) se vor preciza la nivel de lege care sunt condițiile minime de studii prevăzute pentru ocuparea funcțiilor didactice/norma de trimitere după caz, art. 171 din proiect

MINISTERUL JUSTIȚIEI

7. La art. 171 lit. ș) pct.(ii) se va corela cu art.171 alin.(1) lit.d) care vorbește despre „cel puțin una din următoarele condiții:” De asemenea la alin.(3) având în vedere că și funcțiile din CCD, respectiv cele de la școlile din spital și cele de profesor-mentor sunt tot funcții didactice condițiile trebuie stabilite tot în lege (nu prin metodologie aprobată de ministrul educației) adică la nivel subsecvent, fiind vorba în esență despre aceeași categorie socio-profesională, în rândul căreia nu pot fi instituite două categorii de reglementări deoarece se încalcă principiul de la art.16 din Constituție.

8. La art.172 alin.(3) norma trebuie completată, prin indicarea textelor la care se va referire nu „a legislației în vigoare”, iar la alin.(4) se va indica temeiul legal al „validării” prin utilizarea normei de trimitere și indicarea actului administrativ prin care se va validarea. Alin.(5) se va reformula ținând cont de faptul că potrivit art.123 alin.(10) angajatorul este unitatea de învățământ, nu directorul care este de fapt reprezentantul legal al acesteia. Observațiile sunt valabile și pentru alin.(6) și art.176 alin.(12) și art.178 alin.(1). Apreciem că este necesar pentru claritatea normei să se menționeze că ocuparea posturilor didactice presupune îndeplinirea cumpulativă a condițiilor minime de studii pentru fiecare precum și obținerea calității de licențiat în cariera didactică în conformitate cu art.169 dacă aceasta este intenția de reglementare.

9. Art.173 și art. 178 se vor reformula cu luarea în considerare a celor de mai sus.

10. Art.175 și art. 178 se vor reformula ținând cont de faptul că modificarea contractului de muncă nu poate fi decât de părți, consiliul de administrație poate face eventual propuneră în sensul modificării duratei contractului.

11. Este necesară definirea noțiunii de “inspecție specială” utilizată în cuprinsul art. 176 alin. (4).

12. La art.178 alin. (10) nu înțelegem rațiunea pentru care chiar și în cazul încetării de drept a contractului de muncă (ex. pensionare) nu se aplică aceeași regulă a comunicării deciziei către DJIP/DMBIP, pentru o gestiune unitară a sistemului.

13. Este necesară motivarea temeinică și obiectivă a soluției de la art.179 privitoare la dreptul de rezervare a postului didactic sau a cătrei pe perioada în care persoanele vizate de text „îndeplinesc funcțiile alese sau numite de demnitate publică” (acesta ar putea fi un prim criteriu). Se va avea în vedere același criteriu/set de criterii pentru instituirea acestor exceptii, iar inițiatorul se va asigura că pentru respectarea principiului constituțional al egalității de tratament că toate persoanele vizate de ipoteza juridică vor fi incluse/excluse din text. De asemenea, trebuie temeinic motivată în mod obiectiv soluția considerării ca „vechime în învățământ” a întregii perioade în care persoanele vizate la alin.(1)-(7) desfășoară alte activități decât cele specifice învățământului. În plus sintagma organisme centrale ale statului trebuie reanalizată prin raportare la structurile de putere stabilite în titlul III din Constituție.

14. La art.180 alin.(7) se va menționa actul administrativ prin care se aprobă de Ministerul Educației tematica și bibliografia pentru fiecare specialitate în parte.

15. Art.183 alin.(2)-(7) care vizează activitatea CNFDCD și CCD trebuie incluse la capitolul dedicat conducerii sistemului național de învățământ - art.113 și urm., pentru asigurarea coerentă și unității reglementării.

16. Este necesară revizuirea soluțiilor de la art. 186 alin.(6) privitoare la detașarea la cerere a personalului didactic titular în învățământul preuniversitar „prin concurs sau

concurs specific", care sunt lipsite de claritate și coerență și derogatorii de la regula generală stabilită de dreptul muncii în materia detașării.

17. La art.188 alin.(1) lit.k)-l) și alin.(2) trebuie indicate actele normative avute în vedere nefiind suficientă menționarea în mod generic al „legislației în vigoare”. Alin.(4) va fi eliminat, având în vedere că drepturile salariale ale personalului plătit din fonduri publice sunt și rămân, în mod exclusiv, cele prevăzute în Legea nr.153/2017. De asemenea, la alin.(6) este necesar ca noile funcții didactice auxiliare la care norma face referire să fie stabilite la nivel primar, iar nu prin hotărâre a Guvernului, pentru respectarea principiului ierarhiei actelor normative.

18. La art.189 se va specifica expres dacă funcțiile enumerate sunt funcții publice (conducătorii serviciilor deconcentrate DJIP/DMBIP sunt funcționari publici?), iar în această ipoteză în considerarea celor reținute prin DCC nr. 172/2016, 306/2018 regimul funcției publice va fi reglementat la nivel de lege (nașterea, exercitarea și stingerea raportului de serviciu) sau prin utilizarea normei de trimitere la legea generală - codul administrativ. În acest sens se vor revizui și prevederile de la art.194.

19. La art.191 alin.(4) -(6) se va avea în vedere natura „contractului de management” care NU este o forma specifică de CIM, (observația este valabilă și pentru art.196) - iar de asemenea, textul va fi completat cu o serie de dispoziții tranzitorii privitoare la contractele de management administrativ-financiar încheiate în prezent în temeiul art. 258 din Legea 1/2011. De asemenea nu poate fi dedus sensul reglementării potrivit căreia „*Hotărârea finală apartine DJIP/DMBIP*” de vreme ce directorul încheie cu primarul un contract de management administrativ-financiar.

20. Soluția prevăzută la art. 193 alin.(4) lit.a) este arbitrară și poate da naștere la numeroase abuzuri sau contestații în instanță. (care sunt motivele temeinice sau care împrejurări pot fi considerate ca fiind motive temeinice). De asemenea trebuie coroborată cu cea de la lit.c).

21. Propunem completarea art. 201 alin. (2) prin introducerea lit. c), cu următorul cuprins: “(2) Funcțiile didactice specifice corpului instructorilor militari, de ordine și securitate publică din unitățile de învățământ preuniversitar din sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională sunt următoarele: a) pentru Ministerul Apărării Naționale: instructor, instructor principal și instructor superior; b) pentru Ministerul Afacerilor Interne: instructor militar/instructor de poliție, instructor militar principal/instructor de poliție principal, instructor militar specialist/instructor de poliție specialist; c) pentru Ministerul Justiției - Administrația Națională a Penitenciarelor: ofițer - profesor.”, având în vedere că textul propus nu cuprinde personalul didactic din Ministerul Justiției - Administrația Națională a Penitenciarelor și unitățile subordonate.

22. Apreciem necesară modificarea art. 201 alin. (3) astfel: „Funcțiile didactice menționate la alin. (2), lit. a) se prevăd în statele de organizare ale unităților de învățământ preuniversitar militar cu grade militare, iar cele prevăzute la alin. (2), lit. b)-c) cu grade profesionale de poliție/politie penitenciară sau grade militare, după caz, potrivit prevederilor legale în vigoare.”. Prin propunere se urmărește completarea cu situația funcțiilor ocupate de către ofițeri - profesori, care au grade profesionale de poliție penitenciară, conform Legii nr. 145/2019.

23. Propunem modificarea art. 201 alin. (4) astfel: „Funcțiile vacante de instructori militari, de ordine și securitate publică din unitățile de învățământ preuniversitar din

MINISTERUL JUSTIȚIEI

sistemul de apărare, ordine publică și securitate națională se ocupă prin modalitățile prevăzute de legislația specifică aplicabilă Ministerului Apărării Naționale, Ministerului Afacerilor Interne, Ministerului Justiției - Administrația Națională a Penitenciarelor și altor instituții cu atribuții în domeniile apărării, ordinii publice și securității naționale.", având în vedere că ocuparea funcțiilor vacante din sistemul administrației penitenciare prevede și alte modalități de ocupare a funcțiilor vacante, potrivit Legii nr. 145/2019.

24. La art. 201, după alin. (8), propunem introducerea a două noi alineat: „„(9) Condițiile generale de selecție a candidaților pentru ocuparea funcțiilor de ofițer-profesor din unitățile de învățământ preuniversitar ale Ministerului Justiției - Administrația Națională a Penitenciarelor sunt următoarele:

- a) să fie absolvenți cu diplomă de licență/echivalentă ai studiilor universitare de licență, în domenii corespunzătoare modulului/ariei curriculare/disciplinei pentru care este prevăzută funcția didactică;
- b) să aibă o vechime de cel puțin 2 ani de activitate în funcții de polițist de penitenciare și să fi obținut calificativul de cel puțin „foarte bun” la ultimele două aprecieri/evaluări anuale de serviciu, pentru încadrarea din sursă internă, sau cel puțin 2 ani vechime în specialitatea postului, pentru încadrarea din sursă externă;”

„(10) Personalul care ocupă funcții de ofițer profesor în unitățile de învățământ preuniversitar ale Ministerului Justiției - Administrația Națională a Penitenciarelor are obligația să absolve modulul psihopedagogic ori programele de formare psihopedagogică de nivel I și II sau masterul didactic în termen de 3 ani de la numirea în funcție, sub sanctiunea aplicării prevederilor statutare specifice”. Ca urmare a introducerii prevederilor anterioare la art. 201, considerăm necesară introducerea condițiilor generale de selecție pentru ocuparea funcțiilor de ofițer-profesor, din instituțiile sistemului administrației penitenciare.

25. La art. 202 alin. (7) și (8) precum și alin. (11) și (12) norma urmează a fi reanalizată având în vedere că nu sunt stabilite criterii obiective care să permită luarea deciziei pentru reducerea normei didactice, textul fiind de natură să genereze abuzuri în aplicare și o decizie subiectivă din partea directorului școlii.

26. La art. 203 alin.(8) este necesară realizarea normei având în vedere că nu poate fi dedusă intenția de reglementare din textul: „norma didactică cuprinde activitățile prevăzute în planurile de educație corespunzătoare profilurilor cercurilor și atelierelor, prin regulament aprobat prin ordin al ministrului educației, în limitele normelor didactice stabilite la art. 202 alin. (4)”

Este necesară, de asemenea, eliminarea/reconfigurarea prevederilor alin.(11) deoarece încalcă principul ierarhiei actelor normative - prin ordin al ministrului nu pot fi stabilite reguli care derogă de lege, iar crearea unui regim privilegiat pentru anumite categorii trebuie justificată în mod obiectiv, trebuie să fie rezonabilă și proporțională pentru a nu aduce atingere art. 16 din Constituție. Considerăm că aceste exigențe nu sunt îndeplinite în cazul art.203 alin.(11).

Cap. XV - Răspunderea disciplinară și patrimonială a personalului didactic, de conducere, de îndrumare și control:

MINISTERUL JUSTIȚIEI

1. Cu titlu general arătăm că, faptele prevăzute la art. 204 alin.(2), pot reprezenta potrivit legii penale, infracțiuni, prin urmare, propunem introducerea în teza I a alin.(2) a sintagmei „dacă nu sunt săvârșite în astfel de condiții încât, potrivit legii penale, să constituie infracțiune.” De asemenea, normele de la lit.e) și f) vor fi revizuite prin indicarea textelor din lege avute în vedere, respectiv care anume dispoziții ale legii, căror anume obligații din prezentul titlu s.a.m.d. pentru a conferi normei minium de previzibilitate, dar și destinatarului ei posibilitatea de a se conforma.

În acest sens arătăm că instanța de contencios constituțional a statuat în mod constant că, „principiul legalității implică o obligație pozitivă a legiuitorului de a reglementa prin texte clare și precise. Orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și clar pentru a putea fi aplicat (Decizia Curții Constituționale nr. 447/2019, paragraful 23, cu referire la Decizia Curții Constituționale nr. 189 din 2 martie 2006)”.

În acest sens arătăm că sintagme de genul „orice încălcare a legii” fără a preciza temeiul legal al obligației și numarul articolului la care se face trimitere poate atrage vicii de neconstituționalitate, în raport de prevederile art. 1 alin.(3) și alin.(5) din Constituție, referitoare la respectarea principiului securității juridice, în componenta sa privind calitatea legii și principiul legalității. Jurisprudența Curții Constituționale este constantă în a reține faptul că orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, claritatea, accesibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și clar pentru a putea fi aplicat. În același sens, și Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că legea trebuie să fie accesibilă justițiabilului și previzibilă în ceea ce privește efectele sale. Pentru ca legea să satisfacă cerința de previzibilitate, ea trebuie să preciseze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrariului.

2. Este necesară eliminarea/reconfigurarea art. 205 alin.(4) potrivit căruia „pentru fapte referitoare la acte de violență fizică și/sau verbală și orice activități/attitudini care pot pune în pericol sănătatea și integritatea fizică sau psihică a antepreșcolarilor/preșcolarilor/elevilor, pentru o perioadă de 10 ani persoana sancționată nu poate exercita nicio activitate didactică în sistemul de învățământ”, deoarece o astfel de măsură este restrictivă de drepturi fundamentale, ce trebuie realizată în condițiile art. 53 din Constituție. De altfel, formulăm rezerve în ceea ce privește sancționarea unor asemenea fapte ca abateri disciplinare deoarece ele se circumscriu ilicitului penal și contravențional, după caz. În măsura în care aceste fapte ar constitui infracțiuni, interdicția menționată ar putea fi instituită în legislația penală ca pedeapsă accesorie sau complementară dispusă de către instanța de judecată. Aceeași observație este valabilă și la art. 210. Totodată la art. 210 ar trebui să existe garanții privind posibilitatea contestării în instanță în condițiile art. 21 a deciziei de sancționare.

3. Din conținutul art.206 trebuie eliminate referirea la fapte „presumate”, deoarece caracterul de faptă săvârșită de va stabili în urma cercetării, textul urmând a face referire la cercetarea imprejurărilor și faptelor reclamate la alin.(1).

MINISTERUL JUSTIȚIEI

4. Observația este valabilă și pentru art.207. La alin.(2) teza finală va face referire la comunicarea scrisă a rezultatelor cercetării. De asemenea, art. 207 trebuie completat, cu prevederi referitoare la:

- termenul maximal în care se dispune aplicarea sancțiunii disciplinare prin decizie scrisă, (30 de zile calendaristice de la data luării la cunoștință despre săvârșirea abaterii disciplinare, dar nu mai târziu de 6 luni de la data săvârșirii faptei potrivit art. 252 Codul muncii),
- conținutul deciziei, care, sub sancțiunea nulității absolute, trebuie să cuprindă în mod obligatoriu; descrierea faptei care constituie abatere disciplinară; precizarea prevederilor din statutul de personal, regulamentul intern, contractul individual de muncă sau contractul colectiv de muncă aplicabil care au fost încălcate de salariat; motivele pentru care au fost înălțătate apărările formulate de salariat în timpul cercetării disciplinare prealabile sau motivele pentru care nu a fost efectuată cercetarea; temeiul de drept în baza căruia sancțiunea disciplinară se aplică; termenul în care sancțiunea poate fi contestată; instanța competentă la care sancțiunea poate fi contestată.)
- termenul de comunicare a deciziei de sancționare (cel mult 5 zile calendaristice de la data emiterii și produce efecte de la data comunicării)
- comunicarea se predă personal salariatului, cu semnătură de primire, ori, în caz de refuz al primirii, prin scrisoare recomandată, la domiciliul sau reședința comunicată de acesta.
- de asemenea, potrivit legii generale decizia de sancționare poate fi contestată de salariat la instanțele judecătorești competente în termen de 30 de zile calendaristice de la data comunicării.

Normele privind componența, organizarea și funcționarea și atribuțiile Comisiei Naționale pentru Inspecție Școlară de la nivelul ARACIIP ar trebui stabilite la nivel primar, având în vedere că această comisie are fie calitatea de organ administrativ jurisdicțional fie de organ ierarhic superior la care se înregistrează o plângere prealabilă. În plus legea trebuie să reglementeze procedura în fața comisiei respective, pentru respectarea prevederilor art. 21 din Constituție.

5. Observațiile de mai sus sunt în integralitate valabile și pentru art.208 și art.209.

6. La art.211 se vor indica prevederile din legislația muncii avute în vedere, respectiv art.253-259 din Codul Muncii, iar eventualele derogări se vor reglementa expres cu respectarea normelor de tehnică legislativă.

7. Apreciem necesară modificarea 211 astfel: „Răspunderea patrimonială a personalului didactic, a personalului didactic auxiliar, precum și a celui de conducere, de îndrumare și control din învățământul preuniversitar se stabilește potrivit legislației muncii sau a legislației specifice aplicabile acestora, în cazul personalului din instituțiile de apărare, ordine publică și securitate națională. Decizia de imputare, precum și celelalte acte pentru recuperarea pagubelor și a prejudiciilor se fac de conducerea unității sau a instituției al cărei salariat este cel în cauză, în afara de cazurile când, prin lege, se dispune altfel.”, astfel încât să se asigure reglementarea situațiilor în care personalului instituției de învățământ î se aplică alt statut decât cel al cadrelor didactice, cum este cazul personalului din instituțiile militare de învățământ.

8. Este necesară justificarea obiectivă a soluției de la art.225 alin.(7) având în vedere că potrivit legii generale contractul individual de muncă încetează de drept la data comunicării deciziei de admitere a cererii de pensionare, și nu la data data încheierii anului școlar în care solicită pensionarea, astfel cum prevede textul.. Este necesară reanalizarea normei de la art. 225 alin. (2) întrucât nu se înțelege dacă norma vizează cadrele didactice femei, norma fiind lipită de sens în forma actuală.

Titlul IV - Asigurarea calității în învățământul preuniversitar:

1. La art. 228, este neclar dacă se are în vedere realizarea de către ARACIIP a evaluării externe sau de către o altă autoritate de evaluare a calității, caz în care este necesară precizarea unor criterii de individualizare a autoritații avute în vedere. Corelativ obligației instituite în sarcina unităților administrativ teritoriale prin dispozițiile alin. (6) al art. 228, se impune indicarea entității responsabile de obținerea și menținerea autorizației de securitate la incendiu sau a celei sanitare în ipoteza unităților de învățământ, inclusiv de educație extrașcolară, care funcționează în imobile proprietate a statului.

2. La art. 229, este necesară verificarea corectitudinii trimiterii la dispozițiile alin. (9) al art. 112.

3. Având în vedere intenția de reglementare exprimată prin alin. (1) și alin. (5) ale art. 230, apreciem necesară comasarea dispozițiilor și evitarea astfel a apariției unei situații de paralelism legislativ.

4. Cu referire la selecția membrilor RNEE - art. 231 alin. (3) - apreciem neclară semnificația sintagmei „abilități și competențe specifice pentru a realiza activitățile de evaluare externă” fiind necesară individualizarea mai precisă a criteriilor de selecție. De asemenea, pentru un plus de claritate, este necesară precizarea entității care are sarcina organizării selecției experților în evaluare și acreditare.

5. Semnalăm necorelarea definiției propuse la pct. 6 cu dispozițiile art. 233 alin. (1), din perspectiva dreptului recunoscut furnizorului de educație (dreptul de organizare a admiterii sau dreptul de a face înscrieri) fiind necesară să se asigure corelarea terminologică a normelor.

6. Apreciam neclară intenția de reglementare exprimată prin teza finală a art. 233 alin. (2) respectiv dacă se are în vedere supunerea unităților de învățământ acreditare unui nou proces de acreditare. De asemenea, semnalăm că, aparent, norma nu se integrează în cuprinsul secțiunii din care face parte - dedicată obținerii autorizării de funcționare provizorie, fiind necesare clarificări suplimentare în acest sens.

7. Cu referire la sanctiunea retragerii „de îndată a autorizării de funcționare provizorie” - alin. (5) al art. 233- semnalăm, pe de o parte, utilizarea locuțiunii adverbiale „de îndată” nu se justifică în acord cu exigențele proprii stilului normativ. Pe de altă parte, se impune asigurarea unității terminologice - dat fiind că în alte dispoziții ale proiectului se utilizează noțiunea de „autorizație de funcționare provizorie” - alin. (3) de ex.

8. Având în vedere faptul că, potrivit art. 233 alin. (1), doar după autorizarea de funcționare provizorie, furnizorul de educație are dreptul de a face înscrieri și de a desfășura procesul de învățământ, apreciam necesare clarificări suplimentare cu privire la activitățile

MINISTERUL JUSTIȚIEI

prevăzute la art. 235, fiind neclar ce aspecte vizează raportul de evaluare internă, respectiv ce activități desfășurate de furnizor sunt supuse evaluării - dat fiind prin ipoteză acesta nu a obținut dreptul de a face înscrieri și de a desfășura procesul de învățământ.

9. Sanctiunea „ridicării autorizației de funcționare provizorie” sau cea a „școlarizării în licidare”, ambele prevăzute de art. 237 alin. (2), sunt improprii stilului juridic, fiind necesară reformularea normei. Observația este valabilă în mod corespunzător și pentru alin. (5) al art. 241.

10. Cu referire la măsura desființării ce poate interveni în condițiile art. 240 și art. 242, apreciem necesare furnizarea unor informații suplimentare referitoare la situația celor ce au fost școlarizați în unitățile desființate, nefiind clar care sunt dispozițiile care reglementează situația acestora.

11. Cu referire la teza finală a art. 239 alin. (2) este neclară intenția de reglementare sub aspectul măsurilor prevăzute la art. 228, la care se face trimitere.

12. La art. 243, pentru acuratețea exprimării, recomandăm utilizarea sintagmei „se acreditează” în locul sintagmei „sunt acreditate”.

Dispoziții tranzitorii și finale:

1. În raport de dispozițiile finale ale art. 244 alin. (3) lit. g) - potrivit cărora prevederile art. 67 sunt aplicabile „începând cu anul școlar 2024-2025, gradual, în condițiile existenței infrastructurii conforme (...) și ale încadrării resursei umane de specialitate” - apreciem necesară reformularea dispoziției finale astfel încât să rezulte cu claritate care este data la care devine obligatorie respectarea art. 67, reglementarea analizată permitând amânarea pe o perioadă nedeterminată a aplicării dispozițiilor referitoare la asigurarea educației speciale.

2. Art. 244 alin. 2 urmează a fi eliminat având în vedere că nu pot fi stabilite prin ordin al ministrului educației norme tranzitorii care să vizeze efecte juridice produse în sistemul de învățământ de acte de reglementare cu forță juridică superioară unui ordin de ministru. La art. 244 alin. 3 lit. i) și la alin. (27) este necesar să se precizeze cu exactitate momentul din anul 2024 când se aplică normele avute în vedere. La art. 244 alin. (9) sintagma an universitar urmează a fi înlocuită cu an școlar.

3. Referitor la dispozițiile art. 244 alin. (10), apreciem necesară reevaluarea intenției de reglementare întrucât se creează premisele unui vid de reglementare în condițiile în care nu rezultă cum va fi asigurat transportul elevilor în ipoteza în care legea va intra în vigoare anterior începerii anului școlar 2024-2025. În mod corespunzător este necesară clarificarea intenției de reglementare referitoare la aplicarea alin. (6) al art. 80, respectiv clarificarea modului în care se va asigura compensarea obligațiilor de serviciu public aferente gratuității elevilor anterior anului școlar 2025-2026.

4. În acest context, semnalăm necesitatea de a comoda dispozițiile referitoare la aplicarea art. 80, întrucât acestea se regăsesc atât la alin. (10), cât și la alin. (24) al art. 244.

5. În raport de termenul de 2 ani prevăzut la alin. (16) al art. 244, este de analizat pe baza căror metodologii și standarde vor fi realizate evaluările în primul an în care dispozițiile legii vor fi aplicabile.

La alin.(28) este necesar să se stabilească în concret care sunt acțiile și procedura prin care se materializează transformarea cluburilor sportive la care se face referire în text.

La alin.(25) care are următorul conținut: "Prin excepție de la prevederile art. 33 alin. (3), unităților de învățământ confesional înființate până la intrarea în vigoare a prezentei legi, nu li se aplică condiția de a școlariza minimum 2/3 dintre elevi corespunzător filierei specifice unității inclusiv în structurile arondate.", apreciem că, în realitate, nu se instituie o excepție, ci se reglementează cu caracter permanent în mod diferit pentru învățământul confesional care a creat unități de învățământ anterior intrării în vigoare a prezentei.

6. La art. 245 alin. 2 și 7-12 este necesar să se precizeze cu exactitate data din anul 2024 avută în vedere pentru intrarea în vigoare a legii.

În ceea ce privește art. 245 cu privire la echivalarea funcțiilor didactice ocupate în baza Legii nr. 1/2011 în temeiul noii reglementări, apreciem că revine inițiatorului să evalueze impactul bugetar, impactul asupra carierei didactice și orice alte consecințe juridice asupra tuturor situațiilor care ar necesita o astfel de echivalare de funcții.

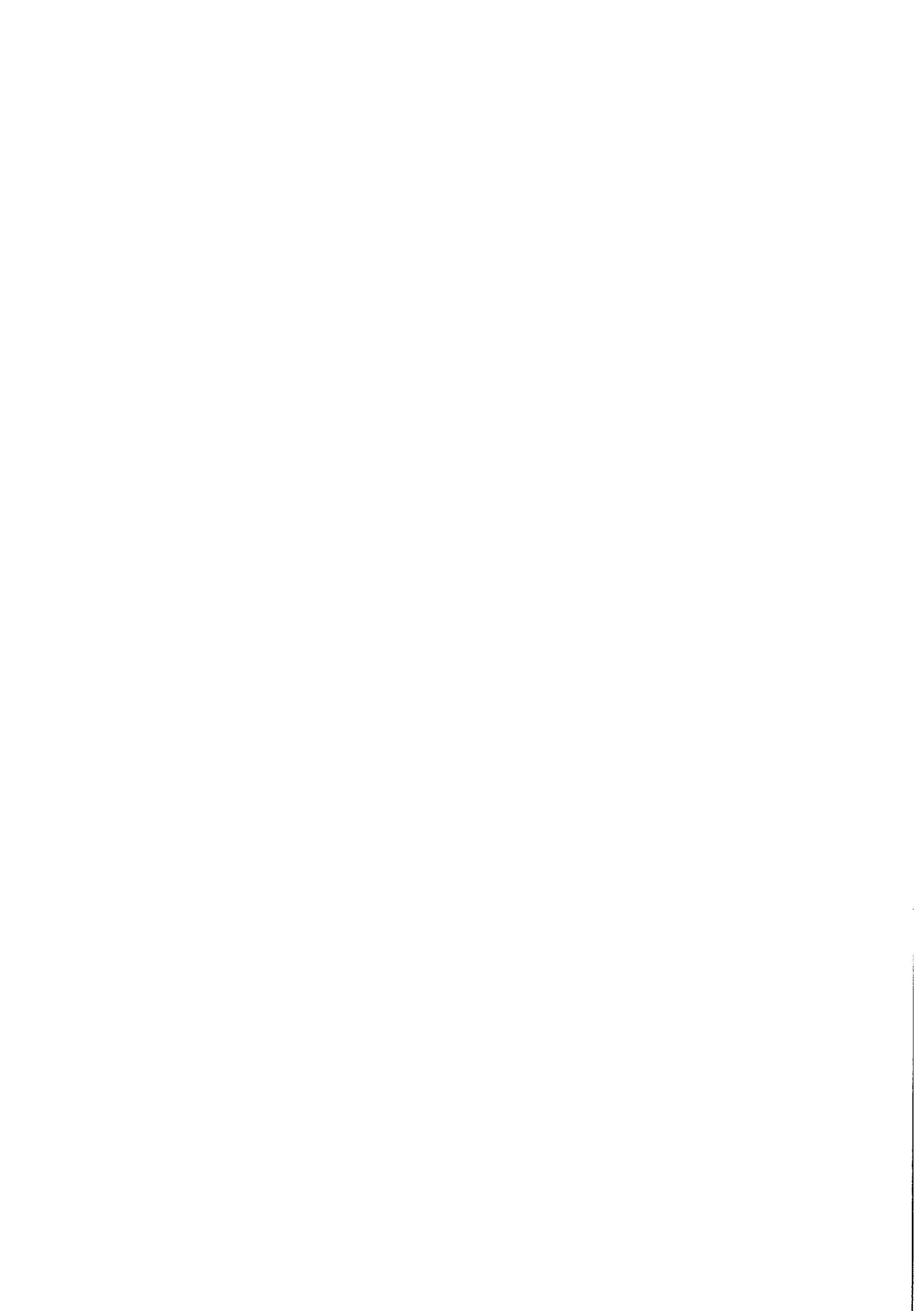
7. La art. 246 alin. (1) este necesară reformularea prin utilizarea tehnicii legislative adevărate, respectiv realizarea enumerării prin intermediul literelor alfabetului pentru fiecare dintre termenii enumerării, conform art. 49 din Legea 24/2000.

8. La art. 246 alin. (2) și (3) tehnica legislativă utilizată este defectuoasă, deoarece actele de nivel inferior legii vor fi abrogate abia la momentul la care vor fi înlocuite de noile acte de același nivel, prin dispoziții exprese în cadrul actelor noi. Practic, dispozițiile tranzitorii din prezentul proiect este necesar și suficient să instituie temei legal pentru supraviețuirea actelor de nivel inferior. Observația este valabilă și pentru alin. (4)-(6), exprimarea "Până la emitera...continuă să producă efecte juridice și după intrarea în vigoare a prezentei legi" fiind incoerentă. În concret, pentru a oferi temei legal normelor din acte de nivel inferior poate fi utilizată o formulare de genul: "HG/Ordin...continuă să producă efecte juridice și după intrarea în vigoare a prezentei legi, până la intrarea în vigoare a HG/Ordin... prevăzut la art... alin. (...) din prezenta lege.", așa cum am arătat mai sus, norma de abrogare a acestor HG/Ordine urmând să se regăsească în noile HG/Ordine.

Definiții:

În raport de definiția de la pct. 27, semnalăm că prin referirea la evaluarea externă ca fiind cea realizată de o agenție națională sau internațională, realizarea evaluării externe este restrânsă exclusiv la entitățile care se individualizează ca fiind agenții.

Precizăm faptul că răspunderea pentru elaborarea proiectului de act normativ în conformitate cu dispozițiile constituționale și legale în vigoare, inclusiv, pentru necesitatea și oportunitatea promovării acestuia, precum și pentru realitatea și corectitudinea datelor prezentate revine inițiatorului, în calitate de autoritate publică de reglementare în domeniu, Ministerul Justiției avizând proiectul exclusiv din punct de vedere al

MINISTERUL JUSTIȚIEI

constituționalității și legalității, precum și potrivit cerințelor normelor de tehnică legislativă, în condițiile legii.

Cu deosebită considerație,

pentru Marian-Cătălin PREDOIU, ministrul justiției, semnează

secretar de stat

